

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, VASARIO – FEBRUARY 21, 2017 • Vol. CVIII Nr. 21 Kaina 1 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 02-20-2017

Iki Lietuvos valstybės šimtmečio liko 359 dienos

Iš k.: architektas Audrius Ambrasas, rašytojas Valdas Papijevis, kino režisierius Gytis Lukšas, aktorius Vytautas Anužis, Prezidentė Dalia Grybauskaitė, dailininkė Rūta Katiliūtė, muzikai Vladimiras Tarasovas, Vladimiras Čekasinas ir Viačeslavas Ganelinas.

Martyno Ambrazo nuotr.

Įvertinti už kūrybą žmogui ir Lietuvai

Vasario 15-ąją, Lietuvos valstybės atkūrimo dienos išvakarėse, būrelis šventiškai nusiteikusių žinomų menininkų ir jų artimųjų bei draugų susirinko į Prezidentūrą. Šalies vadovė Dalia Grybauskaitė laureatams įteikė 2016 metų Lietuvos nacionalines kultūros ir meno premijas.

„Gerbiamieji laureatai, likimas jums dovanojo ypač nelengvą misiją. Nacionalinė premija – tai įvertinimas už kūrybiniame kelyje pasiektą aukštumą, už jausmą ir minties darbą. Dėkoju kiekvienam, kad kuriate žmogui ir Lietuvai“, – sakė Prezidentė.

Praėjusių metų Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai – žinomi Lietuvos menininkai. Tai – architektas Audrius Ambrasas, aktorius Vytautas Anužis, džiazo mu-

zikai Viačeslavas Ganelinas, Vladimiras Tarasovas, Vladimiras Čekasinas, tapytoja Rūta Katiliūtė, kino režisierius Gytis Lukšas, rašytojas Valdas Papijevis.

V. Ganelinas, V. Tarasovas, V. Čekasinas ir G. Lukšas apdovanoti už viso gyvenimo kūrybą.

Architektas A. Ambrasas (54 m.) Nacionaline premija įvertintas už jautrų miesto erdvių formavimą ir profesinę atsakomybę. Vieni naujausių jo darbų – „Baltic Hearts“ biurų kompleksas Ukmergės gatvėje, menų inkubatorius „Rupert“ Valakupiuose – prieš kelerius metus papuošė sostinę. Vilniuje iškilo A. Ambraso projektuota „Swedbank“ būstinė, „Jaguar“ ir „Mazda“ automobilių salonas, bendrovės „Hanner“ administracinis pastatas, biurų pastatas Geležinio vilko gatvėje.

– 7 psl.

ŠIAME NUMERYJE:

Jauni keliautojai aplankė lietuvišką salą Patagonijoje – 6 psl.

Lietuva prieš 100 metų ir dabar – 8 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis nuolatinis, patikimas, mus rišantis.

Lietuviai yra išmanūs mokslininkai

„Light Conversion“ atstovai iš Lietuvos (iš k.): dr. Martynas Barkauskas, Valdas Maslinskas, dr. Andrius Marcinkevičius (Trumpf Laser Inc.) dr. Donatas Podėnas, dr. Darius Gadonas ir Vilija Martinėnaitė.

Liudos Avižonis nuotr.

LIUDA AVIŽONIS

Kas metai, sausio-vasario mėnesį, San Francisco mieste vyksta Fotooptinių inžinierių draugijos suvažiavimas. Suvažiuoja, suskrenda su ta sritim susijusių mokslininkų iš viso pasaulio. Nuo Lietuvos išsilaisvinimo jau Lietuvos vardu pradėjo dalyvauti ir mokslininkai iš Lietuvos. Anksčiau jie turėdavo gauti leidimus iš Maskvos ir net gavę juos, jau įlipę į lėktuvą nežinojo, ar tikrai galės išvykti. Iki Lietuvos išsilaisvinimo tame suvažiavime esame dalyvavę ir mes su vyru. Aš vykau pa-

matyti ir gal susitikti, susipažinti su mokslininkais iš Lietuvos. Neatmenu, kuriais tai buvo metais, nuskrudom į San Francisco ir išėjom paklajot po sales, pamatyt, kur ir kurie tie lietuvačiai. Sąrašė buvo įrašyti trys iš Vilniaus universiteto. Abu su entuziazmu ieškojom trijų lietuvių. Neradami jų užkalbinom grupelę iš Maskvos. Paklausiau – o kur jūsų kolegos iš Vilniaus universiteto? Jie, lyg susinervinę, mikt, mikt, ir tada vienas iš jų pasakė, kad jie negalėjo atvykti. Kai paklausiau, kas nutiko, nieko negalėjo pasakyti.

– 4 psl.

Tikruoju džiaugsmu žmogus visada stengiasi dalytis su kitais – Leo Metsar

Kasmet, jau keturiasdešimt dvejus metus, Lake Superior State University, esantis Michigan valstijoje, skelbia iš kasdienės anglų kalbos išmestinių žodžių sąrašą. Iš tikrųjų – tai sąrašas per dažnai vartojamų žodžių bei frazių. Praėjusiais metais tame sąrašė buvo „price point“, „secret sauce“, „giving my life“ ir kt. Ankstesniais metais buvo „basic“, „skill set“, „shared sacrifice“, „new normal“, „bucket list“, „world-class“, „teachable moment“ ir t. t.

Tai beskaitant kilo mintis ką nors panašaus padaryti internetiniame pokalbių ratelyje, kuriam priklausio bent šešiasdešimt asmenų. Pakviečiau siūlyti žodžius, kurie turėtų būti išvyti iš lietuvių kalbos. Siūlant prašiau išvartytam žodžiui teikti pakaitalą. Pasiūliau gautus žodžius „susemti“ ir paruošti skiltį „Drauge“. Siūlytojai buvo prašomi sutikti, kad jų atsakymas gali būti cituojamas. Siūlymams daviau tris savaites.

Pirmojo atsakymo susilaukiau iš Arvydo Tamulio. Pradžioje jis paminėjo „lyderis, startas, korta“, pastebėdamas, kad tai žodžiai, kuriuos pokalbio ratelio dalyviai jau anksčiau buvo „pirštais badę“. Jis taip pat išvardijo kitas svetimybės. Skliausteliuose pažymėtas jo siūlomas lietuviškas žodis. „Adekvatus“ (pakankamas), „biudžetas“ (šamata), „menedžmentas“ (vadyba), „performansas“ (pristatymas, pasirodymas), „pikas“ (spūstis), „stresas“ (įtampa), „skveras“ (aikštė), „tentas“ (palapinė).

Tą pačią dieną atsiliespė ir Vytautas Šliūpas, rašydamas, kad tai puiki ir džiuginanti idėja. Pradžiai siūlė lietuviškus žodžius tokiems svetimžodžiams: „lyderis“ (vadas, vadovas, vedlys, viršininkas), „ferma“ (ūkis), Donaldas Trumpas (Donald Trump), Rupertas Kolvilis (Rupert Colville), Ešas Karteris (Ash Carter), Perl Harboras (Pearl Harbor), Ajova (Iowa), Tehasas (Texas), „dopingas“ (draudžiamas preparatas), „startuoti“ (pradėti), „finišuoti“ (užbaigti), „teniso kortas“ (teniso aikštelė), „akcija krautuvėse“ (išpardavimas), „licencija“ (leidimas), „traumuotas“ (sužeistas, sumuštas).

Savo siūlyme Aldona Kudirkienė išskyrė du žodžius. „Bonką“ siūlė pakeisti į „butelį“, pastebėdama, kad ir butelis yra nelietuviškas žodis, kilęs iš prancūziško „bouteille“. Kitas jos minėtas žodis yra italų kilmės „pomidorai“. „Kai kurie pavadinimai nelabai vykę, tokie kaip ‘mėsainis’, žuvinis, ir yra dar daugiau panašių. Žinoma, kad geriau vartoti lietuvišką žodį negu svetimą, bet aš nevertosiu nei ‘mėsainis’, nei ‘žuvinis’, gal kad tokio maisto nevalgau. O gal nevalgau, nes nėra gerai skambančio lietuviško pavadinimo?“

Jonas Pauperas šia proga prisiminė 1948 metus, kai atvyko į JAV. Jam buvo sunku susikalbėti su pirmabangiais, nes jie vartodavo barbarizmus, kuriuos jis tik vėliau suprato. Cituoja vieną jaunuolį Čikagoje: „Imsim tramvajų į Market Parką padaužyti golfą, o paskui galėsime autobusu pas mano brolio taverną kokteilį paragauti, kolą gert nereikės“. Kai jis po trisdešimties metų, jau gyvendamas Californijos valstijoje, lankė tėvus Čikagoje, dauguma lietuviškų žodžių jau buvo dinę iš antrabangių kalbos.

Ir aš pavarčiau po ranka turimus lietuviškus laikraščius. Nusirašiau keletą mane erzinančių žodžių. Kai kurie jau buvo kitų paminėti. „Skveras“ (aikštė), „aukcionas“ (varžytinė), „efektyvus“ (veiksmingas), „administravimas“ (vadyba), „resursai“ (ištekliai), „tendencija“ (kryptis), „nacionalinė kultūra“ (tautinė kultūra).

Mindaugas Gedgaudas persiuntė visą straipsnį apie barbarizmus ir hibridus (www.straips-

Beždžionavimas lietuvių kalbos vardu

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

niai.lt). Ten rašoma, kad barbarizmai į lietuvių kalbą seniau veržėsi per suslavėjusius dvarus, lenkų kalbos veikiamą bažnyčią. Daug jų paimti tiesiogiai bendraujant su kitakalbiais, ypač kaimynais slavais ir germanais, o naujausiais laikais jų gausiai imama iš anglų kalbos. Toliau straipsnyje duodamas ilgesnis įvairių žodžių sąrašas. Paminėsiu tik keletą. „Ar reikia žodžio ‘sponsoris’, kai turime savo žodį rėmėjas ar jau prigijusį tarptautinį žodį ‘mecenatas’ (meno rėmėjas)? (...) Ar geriau ‘imidžas’ už įvaizdį, ‘hotelis’ už viešbutį, ‘presa’ už spaudą? Kodėl ‘tyneidžeris’, o ne paauglys, ‘skinheadas’ ar ‘skinas’, o ne skustagalvis?“ Argi „šou“ negalėtų būti „renginys“, „koncertas“, „spektaklis“, „vaidinimas“? Minimi „čysburgeris“ (sūrainis, sūrio sumuštinis), „fišburgeris“ (žuvainis, žuvies sumuštinis), „hotdogas“ (dešrainis), „kornfleiksai“ (kukurūzų dribsniai), „pampersai“ (sauskelnės), „popkornai“ (kukurūzų spragėsiai), „puzlis“ ar „puzle“ (dėlionė, dėstas), „steipleris“ (seigiklis), „serfingas“ (banglentė), „pabas“ (aludė, smuklė), „taimeris“ (laikmatis)...

O kas yra tie taip vadinami hibridai? Tai barbarizmai, kurie nėra grynieji, nes juose ryškūs ir lietuviški elementai. Taigi hibridai yra žodžiai mišrūnai. Juose yra savų ir svetimų elementų. Pora pavyzdžių: „antikūnas“, „kontrapuolimas“, „kontražvalgyba“, „suorganizuoti“, „išpakuoti“. Šiai skilčiai pasilaikiau Gedimino Kurpio kruopščiai surinktą ir paruoštą „rekreacinį“ diktantą („Tėviškos žiburiai“, 2016.12.06). Tai tikras juokas pro ašaras! Jis „ant juoko“ sumezgė lietuvių kalbos „nacionalinį“ diktantą,

sudarytą iš Lietuvos žurnalistų vartojamų svetimžodžių, pabrėždamas, kad tie žodžiai buvo sukurti Lietuvoje, o ne išeivijoje. Štai tas jo sukurtas diktantas:

Pirmiausia noriu konvojuoti ‘pagyrimą’ interneto žurnalistams už adekvačiai naudojamą komunikaciją barbarizmais, utilizuojant grynios kalbos relikvų destrukciją, atsikratant lietuvių kalbos fosilijų ir reminiscencijų, eskaluojant inovatyvias ekspresijas, kurios varijuoja tarp įvairių oponuojančių interneto tinklapių, konkurencingai sankcionuodamas kalbos žalojimą ir eskaluodamos komunikacijų turbulenciją. Tokia inovatyvi lyderystė indikuoja kalbininkų asociacijų pastangų destrukciją, permanentiškai eskaluoja ažiotažą tarp skaitytojų ir devaluoja minčių pajamingumą. Katastrofėja komunikacija, nukenčia naratyvumą. Reziujuojant, kalbos ir barbarizmo konstitucingumo eiliškumas neturėtų būti kvestionuojamas, toks preliminarinis vojažas į globalizmo legitimumą turėtų finišuoti ant viską transcenduojančių kalbos švarintojų stalo.

Prieš porą metų Zigmas Zinkevičius baiminosi, kad jeigu būsime bestuburiai, tai turėsime didesnių bėdų. „Nemažas pavojus lietuvių kalbai yra ir mūsų beždžionavimas, visur anglicizmų kaišiojimas niekam nereikalingas. Aš ne prieš tuos anglicizmus, tik reikia su saiku vartoti (...) bet tokioms sąvokoms, kurioms seniai turime lietuviškus pavadinimus, kaišiojimas angliškų jau yra paprastas beždžionavimas“. Jis taip pat priminė, kad lietuvių kalba yra labai sena, ir turime ją saugoti, branginti ir visapusiškai puoselėti („Draugas“, 2013.02.26). Jo mintis visiškai remia ir Jungtinės Tautos, kasmet vasario 21 dieną skelbdamos Tarptautinę gimtosios kalbos dieną. Vienoje interneto svetainėje rašoma, kad kiekviena tauta siekia išsaugoti savo kalbą kaip vieną iš tautos ypatybių. Kalbininkai juokaudami sako, kad „anksčiau rusenome, dabar anglėjame“. O kas būtų, jei pasiryztume sulietuvėti?

LAIŠKAI

SKAITYTOJAI BUDI
GRYNOS KALBOS TARNYBOJE

Gerbiamieji,

„Draugo“ 2017.01.28 laidoje buvo išspausdintas ilgas straipsnis apie Nidos Degutienės neseniai pasirodžiusią knygą „Izraelio skoniai: šventės ir kasdiena“ („A Taste of Israel: from Classic Litvak to Modern Israeli“) pavadintas „Čikagoje – litvakų kulinarijo paveldo renginys. „Konsulatas pakvietė į litvakų kulinarijo paveldo renginį“. Iš straipsnio matyti, kad ši knyga yra daug išsamesnė nei 2008 m. Vilniaus „Baltų lankų“ leidyklos išleista Lajos Lapert 40 puslapių knygelė „Litvak Cuisine“. Padidėjusį susidomėjimą Izraelio virtuviniu paveldu rodo ir tai, kad šį leidinį bendrai parėmė Lietuvos ir Izraelio užsienio reikalų ministerijos. Straipsnyje viena skanėstais besivaišinančių svečių nuotrauka įvardinta kaip „Patiekalų degustacijos akimirka“, o kita pavadinta „Nida Degutienė ruošia maistą degustacijai“. Jau anksčiau „Drauge“ buvo rašyta apie vyno „degustaciją“. Kam tas dangstymasis svetimomis, – šiuo atžvilgiu prancūziškomis – plunksnomis? Kodėl nepasinaudoti turtingu lietuvišku žodynu? Juk turime gražius ir čia labai tinkančius žodžius – ragauti ir skanauti. Be to, tame pačiame straipsnyje randami ir tokie sakiniai: „Koks gi kulinarijo vakaras be RAGAVIMO“ ir „Svečiai bendravo, SKANAVO, dalinosi išpūdžiais ir ilgai nesiskirstė“. Užteks „degustuoti“, laikas pradėti ragauti!

Vytautas Matulionis
Cleveland Heights, OH

„Draugo“ prenumeratoriai
gali skaityti
„DRAUGĄ“
internete be jokio
papildomo mokesčio.
Pageidaujantys turėtų
parašyti apie tai
administracijai:
administracija@draugas.org
ir gauti
„log in“ bei slaptažodį.

**Skaitykite
„Draugą“ greičiau!**

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday

except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec.

26th by the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.

Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL

and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Administracija –
skelbimai@draugas.org
administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-8A + A
ELENA LUKMINAITĖ
JURGAIČIENĖ

Po Ramūno Karbauskio „š nauja“ užgriuvo ant Gabrieliaus Landsbergio. Pastarąją savaitę, prieš ir po vasario 13–14 d. vykusią Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKS) pirmininko rinkimų, visi, kas netingėjo, „varė“ ant Gabrieliaus. O komentarai po straipsniais – tai jau be žodžių. Su „landsbergizmu“ buvo kovojama iš peties ir iš širdies. O jau nemėgstančių šios sąvokos (ir asmens) yra pakankamai. Nors gal jų yra ne tiek daug, tik jie labai pikti ir rėksmingi, o dar su Kremliaus kvapu. Kita vertus, pats apibendrinimas „landsbergizmas“ sako, kad nukalta sąvoka peraugo vieno asmens (ar šeimos) portretą, ir jau yra pripažįstama, kad tai procesas, tam tikra sistema ar tam tikra savybė, taikytina plačiam ratui, kur kas nors yra bendra – kaip kapitalizmas, komunizmas, socializmas, altruizmas ir kt.

Istorinis landsbergizmas

Landsbergiai yra tokie pat klystantys žmonės, kaip ir mes visi, bet taip jau atsitiko, kad šiai giminei kažkodėl buvo lemta išsiskirti iš visumos liūtiniais lietuviškos visuomenės momentais. Pirmasis – Gabrielius Žemkalnis – Vytauto Landsbergio senelis ir Gabrieliaus Landsbergio prosenelis – buvo vienas iš XIX a. pabaigos–XX a. pradžios lietuvių tautos atgimimo asmenybių, iš tos šviesuolių Vinco Kudirkos, Jono Jablonskio, Stasio Lozoraičio, vyresniojo, ir kt. plejados, nors joje ir nebuvo pirmas. Nebuvo pirmas, bet buvo vienas iš pirmųjų ir jo sūnus Vytautas Žemkalnis-Landsbergis, 1919 m. Nepriklausomybės kovų savanoris, be kita ko, Vilniaus Gedimino pilies bokšte vokiečių iškėlęs pirmąją lietuvišką vėliavą, vėliau architektas, vienas iš pastaruoju metu Europoje imtos garbinti architektūros srovės – kaunietiškojo modernizmo – kūrėjų (specialistai sako – Lietuvos architektūroje yra du išskirtiniai laikotarpiai – Vilniaus barokas ir Kauno tarpukario modernizmas).

XX a. devintajame dešimtmetyje kilęs naujasis Atgimimas, pavadintas Sąjūdžiu, iškėlė jau trečios kartos šios giminės atstovą – Vytautą Landsbergį. Kiek tu, žmogau, bepyktum, besispjaudytum, plaukus besirautum iš neviltes, tas žmogus iškilo kaip atgimstančios valstybės pirmasis vadovas. Ir tai nebuvo pučas ar kas nors panašaus. Tai buvo judėjimas, iškėlęs savo autoritetą.

O ši ilga įžanga taikyta jau ketvirtajai Landsbergių kartai – Gabrieliui Landsbergiui, jauniausiajam, kurį TS-LKD pakartotinai išrinko savo pirmininku. Dėl to kilo ir toks didelis triukšmas. Didžiausias piktumas kažkodėl – kad jis yra Vytauto Landsbergio anūkas, lyg tai būtų kažkokia anomalija. (Kažkodėl nieko nestebina, kad JAV valdė tėvas ir sūnus Bush.) Prasiveržė jis ne pats ar koku nors nelegaliu būdu, o partijos narių visuotiniuose rinkimuose buvo pasirinktas su didžiausiu entuziazmu. Ir nieko stebėtino – vis dėlto keturios augimo kartos šį tą reiškia. Jaunas politikas atsistojo vienos didžiausių partijų priekyje, ir kalba kaip koks senis Landsbergis. Kaip senelio Vytauto kiekvieną sakinį galima užrašyti tarsi sentencija, taip panašiai ir su jauniausiuoju Landsbergiu – jis visada atsako „į temą“. Jo sentencijų neužsirašinėju, o štai su seneliu esu dariusi ne vieną interviu. Tai išskirtinis kalbėtojas, jo ekspromtu pasakytų sakinių praktiškai nereikėdavo redaguoti. Dar daugiau – jeigu išsifravęs tekstą pateikdavai kalbėtojui su juo susipažinti, jis pataisydavo tavo blogai „išgirstą“ žodį (jeigu bandydavai jį pakeisti, manydamas, kad tavis bus geresnis) ir įrašydavo būtent tą, kuris buvo ištartas. Taigi Landsbergis tarė žodį – kaip kirviu įkirto.

Kas pirmesnis?

Taigi stojo didžiausias piktumas, kad laimėjo ketvirtosios kartos Landsbergis. Nors tai buvo vienos partijos rinkimai, bet širdies skausmas ištiko kur kas platesnį ratą. Į TS-LKD rinkimus ėjo keturiose, ir visi neblogo

Landsbergizmas, kaip ir kiti -izmai

AUDRONĖ V. ŠKIUDAITĖ

mąstytojai ir kalbėtojai (kadangi po Seimo rinkimų buvo kalbų, kad konservatoriai neva juos pralaimėjo, Gabrielius Landsbergis panorą pasitikrinti ir paskelbė prieš laikinius pirmininko rinkimus). Gabrielius Landsbergis gavo 62 proc. balsų. Antrąją vietą užėmęs krikščionis demokratas Paulius Saudargas (kuriam reitingus taip pat pelno tėvo – pirmosios Nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministro Algirdo Saudargo autoritetas) surinko tris kartus mažiau balsų (19 proc.). Štai iš to plaukia dar viena problema – konservatorių ir krikščionių demokratų rungtyniavimas partijoje – kas pirmesnis ir kas svarbesnis.

Nuo pat prisijungimo prie Tėvynės sąjungos krikščionys demokratai vis nori įrodyti, kad svarbesni yra jie, ir dėl to partijoje vyksta nuolatinė trintis. Apie „jie“ ir „mes“ po pirmininko rinkimų prakalbo ir perrinktas pirmininkas G. Landsbergis. Natūralu, kad jį, kaip ir daugelį partijos senbuvių, žeidžia nuolatinis krikščionių demokratų mėginimas perspjauti partnerius, pasistatyti savo pirmininką, nenoras susitaikyti su neva antrarūšiu vaidmeniu. Labai keista, kad jauni politikai, kurie dabar vadovauja tam sparnui, neįsisavina, kad įsijungęs į trigubai didesnę bendruomenę, ir būsi trigubai mažesnis. Jeigu patys nuolat nepabrėžtų, kad yra tie „kiti“, gal partija būtų suaugusi į monolitą ir nebūtų likę nuoskaudų, kad esi mažesnis. Natūralu, kad jeigu nuolat nori nugriauti didesnės grupės autoritetą, niekada daugiau balsų ir negausi – tik saviškių. Ir šis balsavimas parodė, kad Tėvynės sąjungoje krikščionių demokratų yra tik trečdalis. Kai nevyktų viešas tarpusavio rungtyniavimas, iš šalies niekas ir nežinotų, kad jų tiek nedaug.

Tuo naudodamiesi kovotojai su „landsbergizmu“ dabar iš kailio neriasi, kaip čia išprovokavus krikščionių demokratų atsiskyrimą. Netgi sakoma, kad jiems geresnė išeitis būtų susidėjus su „valstiečiais-žaliaisais“, su kuriais jie po Seimo rinkimų labai agitavo Tėvynės sąjungą dėtis į koaliciją. Kiršinimui buvo skirtas ne vienas straipsnis. Na, bet, manau, šiandien krikščionys demokratai jau yra mokyti ir į buvusią bū-

seną nenori grįžti, – juk atėjo nuo dvi kadencijas buvimo ant atsarginių suolelio. Po to, kai Petras Gražulis ir jo komanda partiją suskaldė, krikščionys demokratai neteko pozicijų parlamente, o tuo pačiu ir dalyvavimo sprendžiant valstybės reikalus aukščiausiu lygiu.

Na, o Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijai

šis vidaus judėjimas kaip ir nėra blogai. Kiekvienas judėjimas yra gyvenimas, gyvybė. Prisimenu tos pačios Lietuvos krikščionių demokratų partijos, kai ji dar buvo savarankiška, likimą. Kol vyko vidaus rungtynės tarp vadinamųjų „senių“ ir jaunųjų „modernistų“, partija Seime turėjo keliolika atstovų, ir užteko jaunimą išstumti, kai partija numirė. Senukai liko ir be idėjų, ir be kalbėtojų, ir be ugnies. Nors, tiesą pasakius, nieko nelaimėjo ir maištininkai. Jaunimo entuziazmas ir pergalių troškimas iš susikurtosios modernios partijos vienus nusiųdė pas liberalus, kitus – net pas kairiuosius, ir galų gale jie išsisklaidė kaip Liako bitės, anot mano krašto žmonių posakio.

Rinkėjų džiaugsmui – gyventi draugiškai

Taigi šio pavyzdžio moralas toks – judėti ir nenuirinti yra gerai, o skaldytis nenaudinga nei vienai skylančiai pusei. Gabrielius Landsbergis kelia mintį, kad nuo partijos pavadinimo Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai reikia nuimti antrąją komponentą, tuomet esą bus visi vienodi ir nebesidalins. Abejotina išeitis. Vardo keitimas tikrai labai įžeistų ambicinguosius krikščionis demokratų, kurie iš noro atsikeršyti pasiprašytų, pvz., pas „valstiečius-žaliuosius“, kurie praktiškai jau yra pasiglemžę krikščionių demokratų ideologiją (su nedideliais nukrypimais). Bet pastarieji pora mėnesių po Seimo rinkimų rodo, kad tai nėra brandi partija, kad tai vieno vado partija, kokių jau buvo ir kurios visos mūsų akivaizdoje mirė. Taigi krikščionims demokratams dėtis su R. Karbauskio partija – jau iš anksto nulemta krikščioniškosios demokratijos pražūtis, neskaičiuojant „valstiečių-žaliųjų“ spėto susigadinti aukštos moralės partijos vardo (jeigu moralė tokia iš viso buvo).

Taigi vienintelė išeitis – gyventi draugiškai, kas jaunoms TS-LKD galvoms abiejose rungtyniaujančiose pusėse, žinoma, bus sunkus išbandymas. Užtat rinkėjams tai labai patinka.

J. Basanavičius – panašus į V. Kapsuką?

Vasario 20 dieną Vilniaus savivaldybėje paskelbta geriausia paminklo dr. Jonui Basanavičiui meninė idėja, kurią sostinės savivaldybė atsirinko viešo atviro konkurso būdu.

Konkursą laimėjusios paminklo idėjos autoriai – Gediminas Antanas Sakalis, Gediminas Piekuras ir Algirdas Rasimavičius. Vos užmetus akį į skulptūros maketą, kyla asociacijų su netoliese, priešais miesto Rotušę, sovietų laikais stovėjusia revoliucionieriaus Vinco Mickevičiaus-Kapsuko skulptūra.

„Noriu pasidžiaugti, kad įvyko atviras konkursas, kad jame buvo 16 dalyvių. Darbų vertinimo komisija atrinko meninę prasme geriausius autorius. Konkurse buvo meninė dalis ir realizavimo dalis. Šiandien skelbiame konkurso laimėtojus. Kitą savaitę turime priimti sprendimą, ar statyti išrinktą paminklą už privačias lėšas, ar konkursą skelbti iš naujo, kadangi autoriai nepateikė savo darbo realizavimo dokumentų. Dėl to paminklas gali būti statomas tik už privačias lėšas“, – paaiškino Vilniaus meras Remigijus Šimašius.

G. A. Sakalis, G. Piekuras ir A. Rasimavičius siekė išraiškingai įprasinti J. Basanavičiaus asmenybę, charakterį, jo ryžtą, valią ir dvasingumą, anuometes politines peripetijas, todėl pasirinko klasikinį portretinį – figūrinį sprendimą su stipriju judesiu.

Paminklo kompozicijos pagrindą sudaro bronzinė figūra ant granitinio kubo, stovinčio ant apvalios granitinės formos. Ant kubo priekinės plokštumos –

Komisijos pirmininkas skulptorius prof. Gediminas Karalius ir Vilniaus meras Remigijus Šimašius pranešė konkurso rezultatus. Martyno Ambrazo nuotr.

užrašas bronzinėmis raidėmis – JONAS BASANAVIČIUS.

Skulptūra iškiltų aikštėje priešais Lietuvos nacionalinę filharmoniją. Skulptūros reprezentacinė ašis orientuota į Didžiąją gatvę, o aikštės priešais Filharmoniją privalumas tas, kad pro ją driekiasi pagrindinis pėsčiųjų ir turistų srautas Aušros Vartų link, todėl paminklas bus matomas ir nuolat lankomas.

Pasak komisijai pirmininkavusio Lietuvos dailininkų sąjungos nario skulptoriaus prof. Gedimino Karalius, pasirinktas darbas geriausiai tiko aikštei, tačiau jį dar galima tobulinti toliau siekiant didesnės brandos.

Kaip sakė G. Karalius, ši idėja konkursą laimėjo dėl to, kad J. Basanavičiaus figūra buvo nesunkiai atpažįstama, jis oriai žengia į gyvenimą. „Minusas tas, kad netoliese stovėjo V. Mickevičius-Kapsukas“, – pripažino G. Karalius.

TELKINIAI

Britas jamžino Lietuvai svarbius įvykius

TERESĖ LANDSBERGIENĖ

Šeštadienį, vasario 11 d., Washington, DC, lietuvių visuomenė turėjo progos pamatyti filmą „Mes dainuosim“. Šis filmas labai tiko paminėti 1991 m. sausio 13-osios įvykius, prisiminti tą dieną žuvusius Vilniuje.

Filmas sukurtas brito Robert Mulan, „Gizmo Films“ įkūrėjo, gerai žinomo filmų režisieriaus, prodiuserio, kuris yra sukūręs daugiau kaip 40 dokumentinių filmų. Du jo filmai yra lietuviškomis temomis: „Laiškai Sofijai“ (2013 m.) – apie Čiurlionį ir jo žmoną Sofiją. Antras filmas – „Mes dainuosim“ (2015 m.) – apie Sausio 13-osios įvykius Vilniuje. Šis filmas laimėjo „Audience Award for Best Low Budget Indie Film“, „Chichester Film Festival“ 2015 m. Filmas sukurtas profesionaliai ir įdomiai panaudojant autentišką, istorinę, tomis dienomis nufilmuotą medžiagą, kuri derinama su aktorių vaidyba. Prieš filmuojant autorius susitiko ir apklausė keturias tą dieną žuvusių didvyrių šeimas. Juos ir jų šeimų narius bei kai kuriuos kitus asmenis filme vaidina aktoriai.

Žiūrėti filmo į Latvių salę, Rockville, Maryland, susirinko apie 80–90 žmonių. Kadangi filmas turi angliškų titrus, buvo pakviesta peržiūroje da-

lyvauti ir latvių visuomenė, kuri sudarė apie trečdalį susirinkusių. Kai kurie dalyviai atsivedė ir angliškai kalbančius pažįstamus ar šeimos narius. Filmą labai tinka rodyti angliškai kalbantiems.

Tarp žiūrovų buvo ir keletas asmeniškai išgyvenusių Sausio 13-osios įvykius Vilniuje. Viena dalyvė prieš pradėdant rodyti filmą įdomiai pasidalijo tos dienos bei tos savaitės išgyvenimais. Tai Amerikos lietuvė žurnalistė Ina Navazelskis, kuri tuo metu domėjosi Sovietų ir Rytų Europos reikalais ir temomis. Jos straipsnius spausdino „Philadelphia Inquirer“, „Christian Science Monitor“, „Newsday“, „Washington Post“, „International Herald Tribune“, „Chicago Tribune“ ir savaitiniame laikraštyje VoNavazelskis buvo „Robert Bosch Foundation Fellow“, gyveno Vakarų Vokietijoje, dirbo vokiečių tarpusavio ryšių ministre bei rašė laikraščiu „Die Zeit“ ir „Newsday“. Kaip „Institute of Current World Affairs Fellow“ ji vėliau buvo paskirta dirbti Vilniuje, nes laisvai kalbėjo dar ir lietuvių bei vokiečių kalbomis, taip pat šiek tiek rusiškai. Taigi Sausio 13-osios įvykių metu ji gyveno Vilniuje, kartu su vietiniais lietuviais buvo liudinininkė šaudymo prie TV bokšto, matė sovietų tankus važiuojant į žmonių minią, budėjo prie Parlamento rūmų. Taip pat

kasdien rašė reportažus „Institute of Current World Affairs“. Susirinkusiems ji paskaitė ištraukų iš institutui siųstų straipsnių. Tai buvo jautrus ir įdomus įvadas į filmą.

Pasibaigus filmui kai kas ramiai šnekučiausi, kai kas braukė ašarą... Visi dėkojo Stefai Alšėnaitėi-Urban, kurios dėka šis renginys įvyko. Dėkojo ir latviai – kad buvo pakviesti, džiaugėsi, kad turėjo progos šį filmą pamatyti, prisiminė to meto panašius

įvykius Latvijoje.

Šis filmas labai tinka renginiams minint Sausio 13-ąją, tinka ir vyresnio amžiaus moksleiviams bei studentams, tai kartai, kuri gimė jau po tų įvykių. Jiems – tai dalis dabartinės Lietuvos istorijos.

Tą vakarą galima buvo išsigyti ir neseniai Inos Navazelskis išleista knygą „Fragmentai ir lūžiai: reportažai iš Vilniaus 1990–1991 metais“, kuri netrukus bus išleista ir angliškai.

Ina Navazelskis pasakoja savo išgyvenimus Sausio 13-ąją.

„Mes dainuosim“ filmo plakatas.

T. Landsbergienė nuotr.

Lietuviai yra išmanūs mokslininkai

Atkelta iš 1 psl.

Prieš pat Lietuvai atkuriant nepriklausomybę, susipažinę su vienu mokslininku iš Vilniaus universiteto, sužinojome, kad sovietų laikais daug mokslininkų, dirbančių Sovietų Sąjungoje, prašydavo leidimo dalyvauti tarptautiniuose mokslininkų suvažiavimuose, bet ir gavusius leidimus ne taip retai iš lėktuvų specialūs sovietų atstovai išsivedavo. Prieš išduodami leidimus sovietai bandydavo tuos mokslininkus užverbuoti, kad šie stebėtų savo pačių kolegas ir grįžę pranešintų. Tie mokslininkai, kurie nesutikdavo to daryti, dažnai paskutinę minutę būdavo išlaipinami iš lėktuvo. Žinoma, gal būdavo ir tokių, kurie prižadėdavo vykdyti sovietų reikalavimus. Iš tiesų lietuviams būdavo sunku išvykti į užsienį, ypač Ameriką.

Kai Lietuva atkūrė nepriklausomybę, pradėjo kurtis įvairios bendrovės, tarp jų – ir aukštųjų technologijų. Iš karto atvykdavo tik jų atstovai, mokslininkai, kurie darydavo pranešimus, o po kelių metų ėmė dalyvauti ir jų įsteigtos bendrovės su savo gaminiams.

Viena iš pirmųjų, atvežusi demonstruoti savo gaminius, buvo „Light Conversion“ iš Vilniaus. Ja pasekė įmonės „Eksma“, „Ekspla“ ir „Brolis Semiconductors“. Netrukus tų įmonių vardas pasklido po pasaulį, ir jie savo gaminius pradėjo pardavinėti visur – Amerikoje, Europoje, Azijoje ir kitur.

Labai malonu buvo matyti, kad tų aukštųjų technologijų įmonių šiais metais buvo dar daugiau. Man teko aplankyti septynias, o aštunta buvo jų atstovė „Altos Photonics“. Iš Lenkijos

buvo tik dvi bendrovės ir labai daug iš Amerikos ir, žinoma, iš Kinijos bei Japonijos.

Nepaprastai miela žinoti, kad mūsų mažytė Lietuva turi tiek protų, tiek gabių mokslininkų, kurie sugeba eiti į pasaulinę rinką, konkuruoti su didžiųjų kraštų atstovais ir neprarasti savo vietos.

Tad šiais metais, sausio mėnesio pabaigoje vykusiame suvažiavime, jau septynios įmonės buvo iš Lietuvos: „Light Conversion“, „Eksma“, „Ekspla“, „Brolis Semiconductors“, „Elas“, „Integrated Optics“, „Altechna“ ir dalies jų atstovai Amerikoje, „Altos Photonics, Inc.“ iš Bozeman, Montana. Dar sutikau lietuvį Andrių Marcinkevičių, PhD (Laser Research Scientist), kuris dirba „Trumpf Inc.“, Farmington, Connecticut. Lietuvis užima svarbias pareigas pasaulinio garso vokiečių įmonėje.

Galima būtų daug apie juos rašyti, nes tai tikrai neeiliniai žmonės, gabūs vadovai ir labai darbštūs mokslininkai, inžinieriai. Jie ne tik daug dirba, bet yra labai išmanūs ir kūrybingi. Smagu žinoti, kad jie priklauso pasaulinės technologijos pirmaujančių mokslininkų grupei.

Jeigu kas domisi ir nori daugiau sužinoti apie mūsų mokslininkus lazerių ir optinių prekių srityje, pateikiu jų elektroninių svetainių: „Altechna“: www.altechna.com; „Altos Photonics“: Altos photonics.com; „Brolis Semiconductors“: www.brolis-semicon.com; „Elas“: www.e-lasers.com; „Eksma“: www.eksmaoptics.com; „Ekspla“: www.ekspla.com ir „Integrated Optics“: sales@integratedoptics.com; integratedoptics.com/.

„Brolis Semiconductors“ atstovai su padėjėja leva Šimonyte.

„Elas“ direktorius Saulius Mikalauskas su padėjėja.

Autorės nuotr.

Lietuvoje įsibėgėja

plk. J. Vitkaus-Kazimieraičio jamžinimo darbai

Plk. Juozas Vitkus-Kazimieraitis

Praėjusiais metais Jungtinėse Amerikos Valstijose buvo surengtas išskirtinai sėkmingas paramos telkimo vajas, skirtas surinkti lėšų garsaus partizanų vado, pulkininko Juozo Vitkaus-Kazimieraičio atminimui Lietuvoje įamžinti.

Juozo Vitkaus-Kazimieraičio atminimo draugijos tikslas – 2017 metais visuomenei pristatyti istorinį dokumentinį filmą, pakartotinai išleisti Vytauto Vitkaus knygą „Kazimieraitis“ ir jos pagrindu paruoštą elektroninę, Džukų grupės štabo dienoraščio ištraukomis ir nuotraukomis papildytą knygos versiją, kurią lengvai internete galėtų susirasti kiekvienas besidomintis.

Planuose – rimta knyga

Draugija šiemet pradės ruošti ir tikisi išleisti naują, turiniu išskirtinę knygą, kurioje atskiri autoriai nagrinėtų skirtingus Juozo Vitkaus Kazimieraičio veiklos ir gyvenimo aspektus.

Sudėtinga būtų rasti autorių, kuris nuosekliai būtų išnagrinėjęs visą Juozo Vitkaus gyvenimą ir veiklą, bei turėtų kompetencijos vertinti skirtingus to labai sudėtingo istorijos laikotarpio aspektus, tačiau atskiri autoriai jau šiandien gali pasidalinti vertingomis įžvalgomis konkrečia tematika.

Šiandieną nėra knygelės, kurioje aiškiai ir paprastai, skaitytojui suprantama kalba būtų apžvelgti svarbūs Pasipriešinimo kovos etapai. Jaunam žmogui, o ir ne tik, kyla elementarus klausimas apie bunkerius, apie partizanų gyvenimo sąlygas, iš kur jie gaudavo maisto, įrankių kovai? Kur prausdavosi? Kaip pasirinkdavo slėptuvės vietas? Kaip susisiekdavo vieni su kitais? Kaip slėpdavosi atsitraukiant? Kaip perduodavo informaciją? Kaip be kompiuterio ir telefonų Kazimieraitis sugebėjo valdyti tūkstančių vyrų kariuomenę? Visi šie, atrodytų, buitiniai, labai kasdieniški, rodos, nesvarbūs aspektai padeda aiškiai suvokti tos aukos dėl Lietuvos laisvės, dėl mūsų nepriklausomybės, dydį, tą pasiaukojimą. Šių aspektų visuma įkvepia ir padeda suprasti, kiek narsūs ir garbingi buvo mūsų miško broliai.

Nėra atsakyta ir į klausimą, kokią vietą Lietuvos karybos istorijoje ir apskritai pasipriešinimo kovoje užėmė Juozo Vitkaus ruošti karinės tvarkos statutai, įsakymai. Skaitant juos aiškiai juntama aukšto rango Lietuvos karininko patirtis ir profesionalumas. Ar Vitkaus parengta partizanų priešaika gali būti laikoma 1949 m. partizanų deklaracijos pagrindu? O Adolfo Ramanausko-Vanago ruošime tekste pasijunta kazimieraitiška dvasia. Nėra svarstyta, kuo išskirtinis buvo Kazimieraičio organizaciniai telkimo darbai? Kodėl tuo metu buvo svarbu išleisti drausmės įsaką? Istorikai ir mokslininkai galėtų detaliau išanalizuoti Kazimieraičio karybos, or-

ganizacinę veiklą iš šių dienų perspektyvų. Todėl Juozo Vitkaus-Kazimieraičio atminimo draugija mato prasmę bendram darbui suburti istorikų ir mokslininkų redakcinę kolegiją ir paruošti unikalų vertingų straipsnių rinktinę, kurią su malonumu skaitytume ir Lietuvoje, ir išeivijoje.

Dokumentinis filmas jau turi kontūrus

„Didžiausias iššūkis – viską sutalpinti į skirtą laiką, nes tema tokia plati ir, rodos, viską svarbu parodyti, nieko nesinori praleisti“, dalinasi filmo režisierė Agnė Zalanskaitė. Svarbu pabrėžti, kad praėjusiais metais pradėti dokumentinio filmo darbai jau įgijo aiškius kontūrus. Yra nufilmuota didžioji dalis interviu. Pasak režisierės ir scenarijaus autorės A. Zalanskaitės, filme nuosekliai persipins istorikų komentarai, Džukų grupės štabo dienoraščio ir jautrių Kazimieraičio laišku mylimajai ir šeimai fragmentai.

Apie darbus vienijant Pietų Lietuvos partizanus filme pasakoja istorikas Algis Kašėta, NKVD veikimo metodus naikinant Pasipriešinimą ir „medžiojant“ Kazimieraitį – istorikas ir Seimo narys Arvydas Anušauskas, unikaliais liudijimais dalinasi Juozą Vitkų-Kazimieraitį pažinojęs partizanas Juozas Jakavonis-Tigras, kurio namų kieme buvo įrengtas bunkeris. „Kazimieraitis man buvo kaip tėvas. Niekada nepamiršiu, kaip jis mane išmokė kalbėti Marijos litaniją. Vėliau ją ir tremtyje nuolat kalbėjau ir vis prisimindavau vada“, filme pasakoja J. Jakavonis. Asmeniniais liudijimais juostoje dalinsis ir Juozo Vitkaus Kazimieraičio sūnus Rimgaudas, anūkas kun. Gintaras Vitkus SJ ir kiti šeimos nariai.

Šiuo metu baigiamas ruošti galutinis filmo scenarijus ir prasidės montavimo bei papildomų filmavimų sesijos. Filmą planuojama visuomenei pristatyti š. m. liepos 2 d.

Sėkmingas vajas išeivijoje

Juozo Vitkaus-Kazimieraičio atminimo draugija įgyvendindama projektus bendradarbiauja su Lietuvos gyventojų Genocido ir rezistencijos tyrimo centru ir kitomis organizacijomis.

Vajaus metu išeivijoje projektams sutelkta net 10 750 dol.

Juozo Vitkaus šeimos ir atminimo draugijos vardu norime nuoširdžiai padėkoti visiems, aktyviai prisidėjusiems prie vajaus organizavimo ir rėmusiems veiklą.

Juozo Vitkaus šeima, artimieji ir bičiuliai ypatingą padėką reiškia **Jurgio ir Tado Biručių šeimai**, aktyviai organizavusiai paramos telkimo vaju, taip pat **a. a. Antanui Dundzilai** ir jo sūnams **Tomui ir Viliui**, kurie vykdydami testamentą išreikštą tėvelio norą remti mokslinius tyrimus, knygų ir straipsnių, susijusių su lietuvių tautos išlikimu siaubingo sovietinės okupacijos laikotarpiu, skyrė plk. Kazimieraičio draugijos veiklai 4 000 dol. Esame dėkingi dosniai aukojusiems **Ritonei ir Teodorui Rudaičiams, amerikiečiui advokatui**, kuris paaukojęs 1 000 dol. nori likti anonimiškas, **Laimai ir Jonui Šalčiams**, partizano Juozo Lukšo-Daumanto našlei **Nijolei Braženaitei-Paronetto** ir gausybei išeivijos lietuvių, kuriems svarbu garbingai prisiminti tuos, kurie savo gyvybėmis padėjo atkurti Lietuvos nepriklausomybę. Ypač svarbus Jurgio ir Tado Biručių vaidmuo, nes būtent jie, palaikydami savo šeimos narių, ėmėsi telkti vajaus pajėgas, burti žmones.

Vajus JAV iš esmės baigia savo veiklą, ta-

čiau tikimės, kad dabar mums pavyks išjudinti Lietuvoje gyvenančių ir partizanų vaidmenį brangiųjų žmonių dosnumą. Juozo Vitkaus vaikai ir vaikaičiai taip pat jau yra surinkę ir patys paaukoję keletą tūkstančių eurų, prie jų prisidėjo Lietuvos jėzuitų provincija, Kauno jėzuitų gimnazijos mokytoja lituanistė **Marija Baltuškaitė**. Prie elektroninės knygos leidybos jau darbuojasi Kazimieraičio proanūkės **Milda Vitkutė** jos sesuo **Dalia** su savo vyru **Andriumi Družiniu**, istorikas **Tomas Kašėta**.

Juozo Vitkaus Kazimieraičio atminimo draugija visų aukotojų pavardes skelbs tiek filmo titruose, tiek knygoje. „Labai svarbu, kad visuomenė Lietuvoje ir svetur žinotų pavardes žmonių, kurie šiandien prisideda prie Pasipriešinimo kovų dalyvių gyvojo įamžinimo. Knygos, filmai, straipsniai, žygiai padeda atrasti arba iš naujo prisiliesti prie mūsų Lietuvos didingos istorijos, o kartu rasti drąsos šiandien sąžiningai ir dorai kurti ateities Lietuvą“, įsitikinęs Juozo Vitkaus-Kazimieraičio atminimo draugijos vadovas, Kazimieraičio anūkas **Kastytis Vitkus**.

2017 m. liepos 2 d. Kaune planuojame paminėti Juozo Vitkaus-Kazimieraičio žūties metines, programoje numatydami šv. Mišias Įgulos bažnyčioje, filmo peržiūrą Romuvos kino teatre ir minėjimą Karininkų Ramovėje. Laukiame visų besidomintių.

Jeigu norite prisidėti prie Draugijos įgyvendinamų projektų ar paremti mūsų veiklą, aukas galite siųsti šiais adresais:

Lietuvoje:

Pulkininko J. Vitkaus-Kazimieraičio atminimo draugija

Plento g. 1, Kauno m. sav.

Sąskaitos savininko identifikavimo kodas: 304020042 Sąskaitos numeris IBAN: LT45401005-1003399921,

Sąskaitos valiuta: EUR

AB DNB bankas,

Banko kodas: 40100 Įmonės kodas: 1120-29270, PVM mokėtojo kodas: LT120292716

Adresas: J. Basanavičiaus g. 26, 03601 Vilnius-6, Lietuva

Pervedant į šią sąskaitą iš užsienio, reikėtų pildyti taip:

Pulkininko J. Vitkaus-Kazimieraičio atminimo draugija

Sąskaitos numeris IBAN: LT454010051003399921

AB DNB bankas,

Banko kodas 40100

Tarptautinis juridinio asmens kodas (pre-LEI kodas) 213800ZY8OD37RGI4E67

FATCA pasaulinis tarpininko identifikavimo numeris (GIIN) HHC0GH.00021.ME.440

SWIFT AGBLLT2X

Parengė **Juozo Vitkaus Kazimieraičio atminimo draugija**

Juozo ir Genovaitės Vitkų šeimos nuotrauka, daryta 1942 m. Iš k.: Rimgaudas, Genovaitė, Juozas, Kastytis ir Jūratė (dvynukai), Algimantas. Trūksta Vytauto ir Liudo (dar negimęs).

Šeimos archyvo nuotraukos

Gintarė ir Rodrigo prie Buenos Aires provincijos lietuvių centro.

Keliautojus žavėjo Patagonijos kraštovaizdis.

G. Mačiulskytės archyvo nuotraukos

Internetinės pažintys atvedė į Argentiną

Keliautojai Patagonijoje surado lietuviybės židinį

VIRGINIJA PETRAUSKIENĖ

Su savo straipsnio heroje Gintare Mačiulskyte, gyvenančia Islandijoje, susipažinau internetu. Man pavyko su ja susisiekti po to, kai atsitiktinai pamačiau šios merginos nuotraukas iš Argentinoje, Patagonijoje Esquel mieste esančio Lietuvių muziejaus. Norėjosi išgirsti daugiau betarpiškų išpuodžių apie tą tolimame pasaulio taške esantį lietuviybės židinį. Taip pat buvo smalsu, kaip lietuvaite atsidūrė Argentinos pietuose, toli nuo populiarių turistinių maršrutų esančioje vietovėje.

Juk dar ne taip seniai Gintarė kelis mėnesius gyveno čia, Čikagoje. Tiesa, tuomet mūsų keliai prasilenkė.

Draugas – argentinietis pamilęs lietuvių kalbą

26-erių lietuvaite pasakojo, kad gimė Telšiuose, ten baigė tris mokyklos klases. Po to su tėvais išvyko į Islandiją. Po mokyklos baigimo, mergina baigė studijas Islandijos dailės akademijoje. Šioje šalyje ji dirba anonimine, valstybės apmokama ir laisvai samdoma islandų-lietuvių kalbos vertėja. Gintarė padeda Islandijoje gyvenantiems lietuviams, kurie pagalbos kreipiasi į vertimų biurą. Mergina paprastai vertėja lietuviams tėvams mokyklose, darželiuose, ligoninėse, socialinėse įstaigose.

Neramios sielos lietuvaitei dar teko gyventi Italijoje, Izraelyje, šiek tiek ir Čikagoje. Būdama pasaulio piliete, Gintarė nuolat grįžta aplankyti gimtinės Lietuvos. Tos kelionės, kaip sako ji pati, tapo ne tik giminių, išsibarsčiusių nuo Vilniaus iki Palangos aplankymu, bet ir susipažinimu su Lietuvos kultūra ir kūrybiškais žmonėmis. Taip mergina atsidūrė Vilniaus dailės akademijoje kaip mainų studentė.

Kaip Gintarės gyvenime atsirado jos kelionių po Argentiną draugas, 28-erių Rodrigo Pardo, kompiuterių inžinierius iš La Plata (Buenos Aires priemiesto)? Beje, vaikinai yra ir lietuvių kalbos mokytojas, Berisso mieste lietuvių išėvių palikuonius mokantis jų protėvių kalbos.

„Internetas sujungia daugelį žmonių, ypač keliautojus, o jų keliai anksčiau ar vėliau susikerta“, – tvirtina Gintarė. Su savo internetiniu draugu ji susitiko 2015 metų vasarą. Vaikinas tuo metu buvo atvykęs į Lietuvą, į užsienio liuanistinių mokyklų vadovų sambūrį, kaip Argentinos Lietuvių Bendruomenės atstovas. Vilniuje Rodrigo Gintarę pakvietė aplankyti Argentiną.

Lietuvių kalba argentinietis Rodrigo susidomėjo prieš gerą dešimtmetį. Nieko nelaukęs, pradžioje ėmė jos mokytis internetu, susirašinėdamas su lietuviams. Viena iš Rodrigo internetinio susirašinėji-

mo draugų ir neakivaizdinių lietuvių kalbos mokytojų ir buvo Gintarė.

Vietoj islandiškos žiemos skrido į vasarą

2016 m. rudenį Gintarė trims mėnesiams išvažiavo į Čikagą norėdama savarankiškai patyrinėti Čikagos imigrantų menininkų kūrybą.

„Olgbrun“ muziejuje – daugybė apie Lietuvą pasakojančių eksponatų.

„Tas 2016 metų ruduo buvo toks jaukus ir šiltas, kad nesinorėjo grįžti į vėjuotą ir šaltą Islandijos žiemą. Taip aš pagaliau apsisprendžiau priimti Rodrigo kvietimą aplankyti Argentiną. Prieš atvykdamą apie šią šalį žinojau labai mažai. Turėjau *yerba mate* puodelį iš džiovinto moliūgo (*mate*), *bombilla* (metalinį šiaudelį per kurį geriama *matė*) ir *yerba* (džiovintos žolelės), nes domėjausi įvairiomis arbatos kultūromis. Bet man *matė* nėra nei kava, nei arbata, nors skonis panašus į jų „mikšą“.

Taip pat mokiausi ispanų kalbos Gardabaer ko-

ledže, bet klausydama argentiniečių, jų negalėjau suprasti, ne vien dėl skirtingų žodžių, bet ir dėl tarmės. Italų kalbos mokiausi savanoriaudama 9 mėn. Italijoje ir dėl to supratau šiek tiek Buenos Aires vartojamo žargono, kuriame suradau daug panašumo į itališkus žodžius.

Rodrigo gimtasis miestas, kuriame apsistojau – La Plata, manęs nesužavėjo. Maniau, kad Čikagos tvarkingai išrikiuotos gatvės padės pasirošti masoniškam La Platos miestui, kuris man atrodė kaip didelis kvadratas su daug žalių aikščių ir sunumeruotų gatvių... Tačiau tik Buenos Aires išgelbėjo mano menišką sielą ir neleido liūdėti net sausio mėnesį, kai Argentinoje yra vasaros atotogos ir studentai išvažiuoja namo“, – prisiminė keliautoja.

Muziejus „Olgbrun“ – Olga plius Bruno

Kelionė iš La Plata į Esquel turėjo trukti 22 valandas, tokią informaciją keliautojams suteikė „google maps“. Rodrigo ir Gintarės draugai nustebo, kad keliautojai neskrido lėktuvu iki San Carlos de Bariloche miesto (su trumpintai jis vadinamas tik Bariloche). Iš šio „vartais į Patagoniją“ vadinamo miesto būtų likusios tik 4 valandos automobiliu iki Esquel, kur yra įsikūręs Lietuvių muziejus „Olgbrun“. Kartu su Gintare ir Rodrigo keliavo dar dvi merginos, iš kurių viena buvo lietuvaite Margarita.

Kodėl muziejus pavadintas keistu, nelietuviškai skambančiu „Olgbrun“ vardu? Tai jo įkūrėjų ir šeiminių Olgos ir Bruno Lukosevicius vardų trumpinys. Lietuvių kilmės yra tik Bruno, tačiau jis lietuviškai kalbėti jau nebemoka. Su turistais, lan-

Mažoji Lietuvos aikštė Esquel mieste.

Buenos Aires priemiestyje Lanus yra ilga Lietuvos gatvė.

Taip atrodo jėjimas į muziejaus „Olgbun“ teritoriją, kurioje yra namelių, pavadintų Lietuvos miestų vardais.

kančiais lietuvių muziejų, šeiminkai kalbasi ispaniškai.

Olga ir Bruno verčiasi poilsio namelių nuoma savo įkurtame „lietuviškame kaimelyje“. Čia daugelis namukų pavadinti lietuviškų miestų – Vilniaus, Palangos, Trakų vardais.

„Muziejuje yra keturi kambariai. Juose eksponuojama daugybė įvairiausių daiktų: pradedant lietuviškais, ar lietuvių parašytomis knygomis (tarp šios rūšies eksponatų – yra net kūrinių, išleistų 1890 metais. Yra ir ispanų kalba išleistas B. Sruogos romanas „Dievų miškas“). Taip pat lietuviški tautiniai drabužiai, staklėmis austų lovatiesių, gintaro suvenyrų, daugybė kitų netikėtų daiktų. Pavyzdžiui, Lietuvos politiko, buvusio Vilniaus mero Artūro Zuoko įrėminta nuotrauka, sena bulvių tarkavimo mašina, kuri pagreitina lietuviškų cepelinų gamybą.

Bruno giminės namas – Rumšiškių muziejuje

Labai įdomus muziejaus eksponatas – tai popieriaus pjaustymo aparatas ir spausdinimo presas iš 1886 metų. Jie nuo 1927 m buvo naudojami Francisco (Prano) Ožinsko leidykloje spausdinant Argentinios lietuvių laikraštį „Balsas“. Olga labai domisi šia spausdinimo technika ir mielai mums papasakojo kaip viskas veikė. Vėliau išgirdome daug istorijų apie Lukoševičių giminę, net apie tai, kaip jie netikėtai surado savo giminės namą Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse”, – pasakojo Gintarė.

Keliautojai klausė svetingų šeiminkų, kaip žmonės, kurie niekada nėra girdėję apie Lietuvą, apsilanko šiame muziejuje? Pasak Olgos, keliautojus čia privilioja gamtos mokslų kambarys su geologinių eksponatų kolekcija. Tačiau ne vienas lankytojas, palikdamas muziejų, pamiršta, ko jis ten buvo atėjęs. O dėkoja šeiminkams už tai, kad šie supažindino su Lietuvos istorija ir kultūra. „Jei važiuosite aplankyti Olgos ir Bruno, būtinai atvežkite jų muziejui kokių įdomybių iš Lietuvos”, – pataria Gintarė.

Gėdinosi, kad nemoka lietuvių kalbos

G. Mačiulskytės kelionė į Argentiną baigėsi dalyvavimu XX Pietų Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavime. Jis prasidėjo Berisso mieste „Nemuno“ ir „Mindaugo“ lietuvių draugijoje. Šis jau dvidešimtus metus vykstantis renginys tai Kanadoje gimusio prelato Edmundo Putrimo įkūnyta jo paties idėja.

Į suvažiavimą susirinko jaunimas iš Brazilijos, Urugvajaus ir Argentinos. Berisso jaunimas viską organizavo, kūrė atributiką.

Kelionės prisiminimuose – ir Pietų Amerikos jaunimo suvažiavimas.

„Kartu su suvažiavimo dalyviais aplankėme kelias Lietuvių Bendruomenes, įsikūrusias Buenos Aires apylinkėse ir Berisso mieste, diskutavome apie Pietų Amerikos lietuvių jaunimo padėtį, aptarėme, koks turėtų būti ateinantį suvažiavimas. Sukūrėme naują suvažiavimo vėliavą, E. Putrimas ją pašventino per sv. Mišias lietuvių bažnyčioje Avellanedoje, po to tą vėliavą perdavėme urugvajiečiams, kurie organizuos suvažiavimą ateinančiais metais.

Kas man buvo įdomu: daugelis šio suvažiavimo dalyvių nemokėjo lietuvių kalbos ir dėl to gėdijosi. Todėl visi užsiėmimai vyko dviem kalbomis – lietuvių ir ispanų. O prelatas E. Putrimas visai dėl to nepyko. Jis paskutinėje savo kalboje suvažiavime tvirtino, kad lietuviškas žodis, kuris ilgiausiai išliks šio jaunimo šeimose, tai „suvažiavimas“. O visgi tai ir buvo žodis, kurį dažniausiai girdėjome tarp ispanakalbių”, – prisiminė keliautoja.

Nori keliauti – surasi būdą

Gintarėi pasakiau, kad ji man primena paukštį, kuris skrenda ten, kur panorėjęs ir visada susiranda, ko tą dieną palesti. Nes jam prisikimšti skrandį nėra svarbiausias dienos tikslas.

Į tai Gintarė atsakė, kad norint keliauti po pasaulį, yra galybė būdų tą padaryti ir neturint didelių santaupų.

„Kaip ir daugelis Islandijos menininkų, esu dirbusi įvairių darbų: nuo vegetariško maisto virėjo padėjėjos, savanorių ambasadorės, socialinės darbuotojos senelių globos namuose iki vertėjos. Taip pat esu gavusi stipendiją praktikai Lietuvoje pas tekstilininkę E. Bogdaniene. Tų pinigų užteko ilgam, nes Lietuvoje padėjo giminės. Daug kur esu keliavusi kaip savanorė, kur gaudavau maistą ir nakvynę už darbus. O kad keliaudama galėčiau sutaupti, dažnai kelionių metu apsiustu pas draugus, arba ieškau naujų draugų internetu per couchsurfing.com”, – pasidalino patirtimi keliautoja.

Įvertinti už kūrybą

Atkelta iš 1 psl.

Vienas geriausių šalies aktorių V. Anužis (60 m.) Nacionaline premija įvertintas už klasikinės aktorinės mokyklos šiuolaikiškumą.

V. Anužis teatre dirba nuo 1974-ųjų. Baigęs Panevėžio dramos teatro Juozo Miltinio studiją, vėliau – Boriso Ščiukino aukštąją teatro mokyklą Maskvoje, išsimintinų vaidmenų sukūrė Klaipeidos dramos teatre, iš kurių ypač išsiskiria Nepažįstamasis spektaklyje „Kelyje į Damaską“ (režisierius Oskaras Koršunovas). Apie šį vaidmenį dabar aktorius sako: „Tai buvo kelias į karalių Lyrą“.

Pastaruosius penkerius metus V. Anužis – Lietuvos nacionalinio dramos teatro aktorius. Naujausias jo darbas – Jono Vaitkaus režisuotame spektaklyje „Apreiškimas Marijai“.

Muzikai V. Ganelinas (71 m.), V. Tarasovas (69 m.) ir V. Čekasinas (69 m.) – jau džiazo legendos. Ne veltui Nacionalinė premija jiems skirta už Lietuvos džiazo mokyklos kūrimą.

Turbūt kiekvienas žino pirmąjį lietuvišką miuziklą „Velnio nuotaka“, kurį sukūrė V. Ganelinas (1974 m.), o nepamirštamus vaidmenis – aktoriai Vaiva Mainelytė, Regimantas Adomaitis, Gediminas Girdvainis. V. Ganelino muzika skamba daugelyje lietuviškų bei „Mosfilm“ ir „Lenfilm“ kino studijose sukurtų filmų. Jis parašė tris operas, muziką daugiau nei 40 spektaklių ir šešis miuzikus.

Gerai žinomas džiazo trio „Ganelin trio“ (Ganelinas-Tarasovas-Čekasinas) susikūrė 1971 m. ir priklausė Filharmonijai. Tuometėje Sovietų Sąjungoje jis buvo žinomas kaip GTC. „Ganelin trio“ grojo festivaliuose tuometėje Sovietų Sąjungoje, vėliau – užsienyje. 1986 m. šešiolikoje didžiųjų JAV miestų trio atliko net 17 koncertų per 20 dienų.

Trio egzistavo iki 1986 m. Jo kūryboje originaliai susipynė laisvasis džiazas, folkloras, modalinis džiazas ir kamerinė muzika. „Ganelin trio“ tapo pirmąja grupe iš tuometės SSRS, kuri Vakarų Europą užkariavo muzika, neimituojančia garsiųjų amerikiečių pavyzdžių.

V. Ganelinui išvykus gyventi į Izraelį, kiekvienas trio muzikantas pasuko savais keliais.

V. Tarasovas buvo renkamas geriausiu tuometės Sovietų Sąjungos būgnininku (1980–1987 m.) ir metų džiazo muzikantu Nr. 2 (1987 m.), Europos būgnininku Nr. 2 (1986 m.). 1991 m. jis subūrė Lietuvos akademinės muzikos ir džiazo muzikantų orkestrą „Lithuanian Art Orchestra“. V. Tarasovas komponuoja muziką kino filmams, dramos spektakliams, šokio pastatymams, taip pat kuria ir vizualųjį meną, rengia personalines bei grupines parodas kartu su kitais menininkais.

V. Čekasinas rengia teatralizuotas

polistilistines džiazo programas, kuriose dažnai dalyvauja dramos aktoriai, šokėjai, pantomimos artistai. Prieš metus atgaivintą festivalį „Lituanika“ vainikavo jo projektas.

Mėlynos spalvos garbintoja R. Katiliūtė (72 m.) gali didžiulis ne tik premija – keli jos darbai šiuo metu puošia didžiulį Europos Parlamento pastatą Briuselyje. Už abstrakčiosios tapybos turiningumą Nacionaline kultūros ir meno premija apdovanota R. Katiliūtė 1968 m. baigė vitražo studijas tuomečiame Lietuvos dailės institute.

R. Katiliūtė nutapė monochrominių abstrakčių paveikslų ir jų ciklų, kuriuose dažniausiai naudoja ir tyrinėja mėlynos spalvos raiškos galimybes. Įvairiais vienos spalvos tonais ir niuansais išgauna įtaigų erdvės, šviesos išpūdį, gilumos iliuziją.

Už viso gyvenimo kūrybą įvertintas kino režisierius G. Lukšas (70 m.), 1971 m. baigęs Kinematografijos institutą Maskvoje, du dešimtmečius dirbo Lietuvos kino studijoje. Vienu nuosekliausių lietuvių literatūros ekranizuotojų vadinamas G. Lukšas Nacionaline premija apdovanotas už kūrybišką nacionalinės literatūros interpretaciją kino kalba.

Jo filmas „Virto ažuolai“ (1976 m., pagal Juozą Baltušį) išsiskyrė lietuvių kinui nebūdingomis didelėmis aistromis, ryškiu, prieštaringu moters paveikslu. Filmą „Mano vaikystės ruduo“ (1977 m.) sukurtas pagal Juozą Apūtį, „Vasara baigiasi rudenį“ (1982 m.) – pagal Romualdo Granausko scenarijų. Filmuose „Žalčio žvilgsnis“ (1990 m., pagal Saulių Tomą Kondrotą), „Mėnulio Lietuva“ (1997 m., pagal Saulių Šaltenį) plėtojamos tautos dramatiškos istorijos, asmeninio pasirinkimo temos. Filmą „Duburys“ (2009 m. pagal R. Granausko romaną) – tai vieno gyvenimo istorija apie sovietmečio santvarkos palaužtą žmogų, jo likimą.

Už egzistencinės patirties raišką ir atnaujintą romanų estetiką Nacionaline premija apdovanotas rašytojas V. Papijevis (54 m.) daugiau kaip 20 metų gyvena Paryžiuje. Ten jis kuria savo romanus, o jo balsą per LRT girdime beveik kasdien – rašytojas dirba nelengvą radijo žurnalisto darbą ir praneša įvairias naujienas iš Prancūzijos.

Susidomėjimą savo kūryba V. Papijevis sukėlė jau pirmuoju romanu „Ruduo provincijoje“, kuris pasirodė 1989 m. Tais pačiais metais buvo išleistas ir jo apysakų rinkinys „Užmaršties slėnis“. Iki pasirodys kiti romanai, turėjo nutekėti daug vandens. Ir nutekėjo – tik 2003 m. skaitytojai galėjo paimti į rankas jo romaną „Vienos vasaros emigrantai“. 2010 m. buvo išleistas romanas „Eiti“, iliustruotas Prano Gailiaus piešiniais, o 2015 m. – „Odilė, arba Oro uostų vienatvė“.

Nacionalinės kultūros ir meno premijos dydis – 30 400 eurų.

ELTA

Nacionalinės premijos laureatai – džiazo muzikai Viačeslavas Ganelinas, Vladimiras Čekasinas ir Vladimiras Tarasovas. D. Labučio nuotr.

Lietuvai – 99-eri (I)

Mes: prieš 100 metų – šiandien – po 100 metų

AUŠRA LĖKA
„Veidas“

Norint žinoti apie ateitį, reikia žinoti apie praeitį ir dabartį. Tad kuo esame panašūs ir kuo skiriamės nuo prieš 99-erius įsteigtos mūsų valstybės piliiečių kartos ir ką tos paralelės prognozuoja ateities kartai.

1918 m. vasario 15-ą, 16-ą, 17-ą šalo iki 17,5 laipsnių žemiau nulio, nors mėnesio pradžia buvo šilta, dienomis temperatūra buvo pakilusi net iki plus 3–4 laipsnių. Bet, pasakoja Vilniaus universiteto Hidrologijos ir klimatologijos katedros vedėjas prof. dr. Arūnas Bukantis, vidutinė mėnesio temperatūra buvo gana tipiška – apie minus 4,5 laipsnio, vieną kitą dešimtą aukščiau klimatinės normos. Kritulių požiūriu vasaris taip buvo tipiškas: iškrito 34 mm – keliais mm mažiau klimatinės normos.

Toki klimatologams tipinį, nors ir permainingą vasarį nutiko neeilinis mums įvykis – Lietuva pasiskelbė nepriklausoma valstybe. Dabar, kai liko vos metai iki jos 100-mečio, mūsų valstybės gimtadienio orai, panašu, bus priešingi: ką tik žnaibusį speigą turėtų pakeisti jau kiek pavasariu pakvipsiančios permainingomis.

Pirmoji ir Antroji Respublikos: kuri kuo viena kitą lenkė

Panašu, orai labiau adekvatus palyginimams objektas nei daugelis kitų. Nors, lygina A. Bukantis, ir jie pakitę – XX a. viduryje ir ypač antroje pusėje ėmus reikštis pasauliniam atšilimui, jį pajutome ir Lietuvoje. Labiausiai atšilo žiemos mėnesiai – dabar sausį, vasarį, kovą vidutinė temperatūra 2–2,5 laipsnio aukštesnė nei prieš 100 metų. Tokių žiemų, kai tvoros pyškėjo, kaip 1929 ar 1940 m., neturime jau keliasdešimt metų.

Kitose srityse nei įmanoma, nei verta lyginti Lietuvą 1918 m. vasarį ir 2017 m. vasarį, mano Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Sociologijos katedros profesorius dr. Zenonas Norkus: „Neįmanoma, nes apie 1918 m. beveik nėra statistinių duomenų, išskyrus gimimų, mirčių, santuokų statistiką. O iki Vokietijos kapituliacijos 1918 m. lapkričio mėn. Lietuvos valstybė egzistavo tik nominaliai ar vizijų pavidalu, o pati Lietuva buvo karo nualintas kraštas. Gautusi dienos ir nakties palyginimas. Kur kas prasmingiau lyginti ne Lietuvą konkrečiais metais, bet pokyčius per tam tikrą laikotarpį.“

2012 m., kai Antrajai Lietuvos Respublikai sukako 22-eji – tiek pat, kiek gyvavo Pirmoji, „Veidas“ tuos pokyčius palyginti paprašė istorikų, kitų visuomenės gyvenimo tyrinėtojų ir ekspertų. Štai istoriko dr. Algimanto Kasparavičiaus vertinimu, per pirmuosius 22-ėjus nueita toliau, nes eita nuo nulio. 1990 m. nemaža dalimi absorbuotas sovietinės valdžios aparatas, savivalda, viešasis sektorius, gremėzdėškias, bet dar gana funkcionalus ūkis, o 1918 m. Lietuva tokios privilegijos neturėjo. Po ketverių metų kaizerinės okupacijos Lietuvos miestai balansavo ties bado riba, siautė epidemijos, siautėjo plėšikų ir dezertyrų bandos. Nebuvo nė nominalaus LTSR kvazivalstybingumo pavyzdžio, tad iš

Tiek pirmoji, tiek ir antroji nepriklausoma Lietuvos Respublika neskubėjo leisti į apyvartą nacionalinės valiutos – litų.

esmės ir perimti nebuvo ko – nei švietimo ar aukštojo mokslo sistemos, nei valdininkijos, nei policijos sistemos ar kitų jėgos struktūrų. Lietuvos valstybės sienos nebuvo aiškios visose keturiose pasaulio pusėse. Jas dar reikėjo atrasti ir įtvirtinti krauju ar derybomis. Nebuvo aiški net valstybės sostinė ir jos valdymo forma: kas bus ta Lietuva – monarchija, respublika ar tiesiog anarchija? Nėgana to, iš rytų, šiaurės ir pietų į Lietuvą veržėsi daugiatūkstantinės ginkluotų priešų kolonos. 1990 m. bent jau nekilo klausimų, kokia bus valstybės teritorija ar kur bus jos sostinė.

Iš esmės skyrėsi 1918 ir 1990 m. Lietuvos ekonomika ir visuomenė. „Pirmoji buvo agrarinė ir kaimiška, antroji – industrinė ir miestietiška; pirmoji – medinė, arklinė, žibalinė (o Pirmojo pasaulinio karo stygiaus dar ir gražinta į „balanos gadyne“), antroji – mūrinė, motorizuota ir elektrifikuota; pirmoji – daugiausia beraštė ir be privalomojo pradinio mokslo, antroji – visuotinai raštinga, kurioje privalomas visuotinis vidurinis išsilavinimas“, – akivaizdžių skirtumų sąrašą tęsia Z. Norkus.

Abi Lietuvos Respublikos seko dėl didžiulės emigracijos. Bet dabartinė emigracija savo mastais gerokai lenkia tarpukario Lietuvą.

Bet panašu tai, kad nepriklausomybės paskelbimas abiem atvejais buvo tik kertinis akmuo – dar reikėjo daug pastangų kurti tą nepriklausomą valstybę. Pirmosios Respublikos Steigiamasis Seimas pradėjo darbą tik 1920 m., praėjus daugiau nei dvejiems metams po nepriklausomybės paskelbimo. To meto diplomatams, tarp kurių buvo kaip reta daug išskirtinių asmenybių, teko atlikti didžiulį darbą naujos valstybės vardą įtvirtinant Europoje – ir tai jiems pavyko. Ir pirmosios išsiveržusios iš Sovietų sąjungos, tuo pradėjusios šios aižėjimo procesą, Lietuvos pasaulis neskubėjo pripažinti: pirmoji tai išdrįso padaryti Islandija tik po 11 mėnesių (pirmoji gegužę tokį pareiškimą padarė Moldova, tačiau ji pati neturėjo nepriklausomos valstybės statuso). O paskutinis okupacinės Rusijos kariuomenės dalinys Lietuvos sieną kirtė po daugiau nei trejų nepriklausomybės metų 1993 m. rugpjūčio 31 d., beje, metais anksčiau nei Vokietijos, Latvijos, Estijos. Bet šiandien Lietuva – visų pagrindinių tarptautinių organizacijų narė.

Politiniame gyvenime tiek tarpukariu formuojant Steigiamąjį Seimą,

tiek 1990-aisiais didžiulio entuziazmo užteko trumpam – po dvejų trejų metų prasidėjo apatija, vidiniai ginčai, peštynės, primena istorikas dr. Artūras Svarauskas. Politiniame valdyme iki 1926 m. vyravę krikščionys demokratai be perstojo niovėsi su valstiečiais liaudininkais, bet ne dėl ekonominių ir socialinių dalykų, o, pavyzdžiui, dėl to, ar tikybos dėstymas mokyklose bus privalomas. O atkūrus Nepriklausomybę Kovo 11-osios signatarai vienoje salėje kartu nesugebėjo dirbti nė poros metų. Beje, ir Pirmojoje Respublikoje buvo didžiulis atotrūkis tarp politinių lyderių ir eilinių žmonių, visuomenė net bodėjosi partijomis.

Lietuva demokratinė buvo tik iki 1926 m. perversmo, bet, istoriko prof. dr. Juozo Skiriaus pastebėjimu, nors demokratijos trūkumai po 1926 m. buvo akivaizdūs, Lietuva turėjo, buvo sukauptos aukso atsargos, litas tapo viena stipriausių pasaulio valiutų, žmonės gaudavo pastovius atlyginimus, buvo rūpinamasi švietimu. Pavyzdžiui, prieškario mokytojas, vertinant pagal to meto kontekstą, gyveno geriau už dabartinį. Aukštasis mokslas buvo sunkiai prieinamas, bet gabus žmogus turėjo galimybę gauti nemokamą mokslą ir stipendiją.

Augo miestai, kūrėsi akcinės bendrovės, daugėjo darbo vietų. Palyginti su to meto Danija ar Olandija, atlyginimai pragyvenimo lygio atžvilgiu Lietuvoje buvo labai panašūs.

Tačiau istoriko dr. Gedimino Vaskeles aptikti Cambridge profesorius C. Clarko 1924–1934 m. skaičiavimai atskleidžia, kad pagal nacionalines pajamas vienam gyventojui Lietuva vis dėlto ir anuomet vilkosi gale: vienam Lietuvos gyventojui teko 207 JAV doleriai nacionalinių pajamų, o JAV – 1397, D. Britanijoje – 1069, Latvijoje – 345, Estijoje – 341. Šiuolaikinė Lietuva dabar sparčiai vežasi vidutinės statistinės europiečio gerovės lygį: BVP vienam Lietuvos gyventojui 1995 m. siekė vos 35 proc. ES vidurkio, o 2014 m. peržengė 75 proc.

Ūkio augimo statistika rodo, kad 1920 m. veikė 2474 pramonės įmonės, 1928 m. jau 5742. Pirmosios Respublikos užsienio prekybos vizitinė kortelė buvo lietuviški bekonai ir sviestas. Ir dabar garsėjame maisto produktais, bet ne tik – garsūs ir lazeriai. Tiesa, tikrai ne viską galima lyginti: štai dabar oficialioje statistikoje neliko eilutės, kiek pagaminama ir nuperkama skrybėlių.

Tarpukariu nutiesta beveik tiek pat kilometrų geležinkelių kiek ir šiais laikais. Paradoksas, gėda ar neatsispyrimas rusiškai įtakai, bet tik 27-aisiais Naujosios Lietuvos metais sugebėjome geležinkelio linija kirsti sieną Vakarų Europos kryptimi.

Anuomet Lietuva gyveno kaip atsargus ūkininkas: išleisdavo tiek, kiek gali uždirbti: Lietuvos biudžetas visą tarpukarį, išskyrus 1920 m., buvo perteklinis, pajamos viršijo išlaidas, o dabar – atvirkščiai. Bet, kaip yra pastebėjęs istorikas A. Kasparavičius, ir anuomet viešasis sektorius sulaukdavęs daug kritikos dėl nepamatuoto išsipūtimo, pavyzdžiui, 100 tūkst. gyventojų policininkų teko 50 proc. daugiau bei Prancūzijoje.

Svarbu ne tik materija

Bet kai kuriais klausimais, panašu, Pirmoji Respublika buvo kur kas toliaregiškesnė nei dabartinė. Pirmasis nepriklausomos Lietuvos švie-

timo ministras Jonas Yčas skelbė: „Žmonių švietimas – tai mūsų gyvybės ir ateities klausimas.“ 1918 m. valstybė perėmė aštuonias gimnazijas ir 11 progimnazijų, o 1920 m. ir vienu, ir kitų skaičius jau buvo padvigubėjęs. 1926 m. strateginiu tikslu paskelbtas visuotinio raštingumo įgyvendinimas. 1923 m. 32,6 proc. Lietuvos gyventojų buvo beraščiai, 1940 m. jų buvo likę tik 2 proc.

Švietimą prioritetu skelbė ir visos Antrosios Respublikos vyriausybės. Tačiau nors pagal statistiką esame valstybė su vienu didžiausių žmonių su aukštuoju išsilavinimu skaičiumi, tačiau jis nesimaterializuoja į pirmavimą kitų valstybių kontekste pagal tokius rodiklius kaip darbo našumas, o dalis mūsų universitetų absolventai skina apelsinus Ispanijoje ar stato namus Anglijoje, nes tėvynėje nepragyvena.

Abi Respublikos seko dėl didžiulės emigracijos. Tiesa, per pirmuosius 22 metus netekome apie 103 tūkst. emigrantų, o per Antrosios Respublikos analogišką laikotarpį – 670 tūkst. Anuomet emigrantus daugiausia traukė JAV, Kanada, Argentina, Brazilija, bet jų tikslas buvo užsidirbti, kad grįžus galėtų nusipirkti ūkius, nemažai jų taip ir padarė. Dabartiniu laikotarpiu daugiausia važiuojama arčiau – į Europos šalis, bet grįžtama rečiau.

Nuo 1990 m. sumenkome nuo 3,7 mln. iki 2 842 412 šį vasarį. „Tautos, kuri nelaisvės sąlygomis didėja, o laisvės – menksta, perspektyvos nekoksios“, – liūdnai konstatuoja A. Kasparavičius.

Tiesa, gyvename ilgiau. Pasak istoriko G. Vaskelos, 1938–1939 m. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Lietuvoje buvo vos 55 m., Estijoje – 56, Latvijoje – 58. Naujausiais skelbiamais duomenimis, dabar ji 74,7 m., bet tai per penkerius metus mažiau nei ES vidurkis.

Vidutinė tipinė tarpukario šeima gyveno kaime, vertėsi žemės ūkiu, augino keturis penkis vaikus. Miestiečiai turėjo du keturis vaikus, bet tų miestiečių tebuvo iki penktadalio. Palyginti su tarpukario Lietuva kaimo ir miesto gyventojų dalis praktiškai susikeitė vietomis. Beje, vaikai anuomet atstojo dabartinį pensinį draudimą: jų stengtasi turėti daugiau, kad senatvėje išlaikytų tėvus, valstybė tuo nesirūpino.

Dar viena paralelė: 1924 m. į pirmąsias Lietuvai olimpinės žaidynes Paryžiuje važiavo vadovaudamiesi olimpinio principu – svarbu dalyvauti: dviratinkai Isakas Anolikas ir Juozas Vilpišauskas neturėjo tinkamų dviračių, tad neįveikė trasos, o futbolo komanda, treniruojama Stepono Dariaus, šveicarams pralošė 0:9. Tačiau 1937 ir 1939 m. jau buvome Europos aukštinė krepšinio komanda.

Nors galima pripažinti, kad Pirmosios Respublikos spurtas daugelyje sričių buvo didžiulis, antrasis bandymas kurti nepriklausomą valstybę buvo neabejotinai sėkmingesnis jau vien ta prasme, kad 22 metai Antrajai Respublikai nėra baigtinė data.

Vėlavimo kaina

Vis dėlto Pirmoji Lietuvos Respublika nebuvo pažangiausia tarp baltijiečių: pasak G. Vaskelos, nors 1939 m. Lietuvoje gyveno apie pusę trijų Baltijos šalių gyventojų, tačiau čia buvo tik 20 proc. šio regiono esančių telefono abonentų, 23 proc. motociklų, 32 proc. automobilių, 28 proc. radijo imtuvų.

Z. Norkus atkreipia dėmesį į 1918–1922 m. ir 1990–1992 m. laikotarpių, kai buvo padėti LR I ir LR II ūkiniai bei ekonominiai pagrindai, problemų ir netgi tų problemų sprendimų panašumus, nulėmusius valstybės atsilikimą nuo kaimynių. LR I vyriausybė tik praėjus trejiems metams nuo nepriklausomybės paskelbimo, t. y. 1921 m., sustojus karo veiksams lenkų fronte, galėjo skirti daugiau laiko ir dėmesio ekonominėms problemoms spręsti. Tačiau tik dar po 20 mėnesių (1922 m. spalio 1 d.) Lietuva sulaukė nacionalinių pinigų. LR II laikinieji lietuviški pinigai talonai vienintele teisėta mokėjimo priemone tapo 1992 m. spalio 1 d., kai jau buvo sukakę metai nuo tarptautinio LR nepriklausomybės atkūrimo pripažinimo 1991 m. rugsėjį. Litai pakeitė talonus 1993 m. birželio 25 d., nuo 1991 m. rugsėjo vėlgį praėjus 20 mėnesių. Tiesa, nuo 1991 m. vasaros lygia greta su tarybiniais rubliais cirkuliavo „vagnorėliai“, tačiau, kaip rodo jų oficialus pavadinimas („talonai“), jie buvo sumanyti ne kaip tikri pinigai, o kaip kortelės. „Delsimas įvesti savus pinigus yra bendras tarpukario ir pokomunistinių laikų bruožas, kuris Lietuvą išskiria, lyginant su kitų Baltijos šalių politika, ir tarpukariu, ir pokomunistiniais laikais“, – apgailestauja prof. Z. Norkus.

Tarpukario Estija savo pinigus pradėjo spausdinti 1919 m. sausį, o Latvija – 1919 m. balandį. Istoriniai šaltiniai rodo, kad Lietuvos vyriausybė 1919 m. liepą–rugsį jau rimtai svarstė lietuviškų pinigų įvedimo klausimą, bet Lietuvos valstybės vyrus gąsdino estų ir latvių patirtis – jie baiminėjosi, kad ir lietuviški pinigai nuvertėtų, kita priežastis – techninės kliūtys, susijusios su lietuviškų pinigų spausdinimu – nepavykę susitarti su Švedijos vyriausybe. Techninėmis kliūtimis – baime, kad nekokybiškus pinigus ims padirbinėti – dažniausiai aiškinamas ir lito vėlavimas „priskelti“ 1991–1993 m. Tačiau, pastebė Z. Norkus, talonus buvo dar lengviau padirbinėti, bet dar niekas neteigė, kad padirbinėjimas buvo jų infliacijos 1992–1993 m. priežastis.

„Viena giliausių žaizdų, kuri Lietuvos visuomenės socialinėje vaizduotėje atsivėrė pokomunistinės transformacijos metais, yra jau pirmajame šios transformacijos dešimtmetyje išryškėjęs, o nuo to laiko tolydžio didėjantis atsilikimas nuo Estijos. Ta žaizda ne nauja – dar autoritarinio Antano Smetonos režimo laikais cenzūra draudė skelbti statistinę informaciją apie Lietuvos atsilikimą nuo šiaurinių kaimynių. Sovietmečiu socialinis ekonominis ir kultūrinis Lietuvos atsilikimas nuo Latvijos ir Estijos faktiškai išnyko, be to, didesnis tautinis homogeniškumas lemtingais 1990–1991 m. Lietuvai suteikė jėgų pirmai mesti iššūkį Maskvos imperiniam centrui, prisiimti jo atsakomuosius smūgius ir pasijusti viso Baltijos regiono lydere. Dėl to toks didelis buvo Lietuvos visuomenės pasipiktinimas ir nusivylimas, kai 1997 m. ES vadovai Estiją kartu su Čekija, Vengrija, Lenkija ir Slovėnija pakvietė pradėti derybas dėl narystės ES, o Lietuvą tam sykiui paliko stovėti perone“, – primena Z. Norkus.

Bet Lietuva pati sukomplicavo savo padėtį, o Z. Norkaus vertinimu, pati lemtingiausia klaida ir buvo pinigų reformą apimančios makroekonominės stabilizacijos uždelsimas, pasirinkus „gudrią“ infliacijos lenktynių rublio zonoje politiką. Visos Baltijos šalys vykdė vadinamąją „šoko terapiją“. Tačiau esminis lietuviškos ir es-

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

Remkime
Draugo fondą
www.draugofondas.org

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPA

Ukraina, Baltarusija, Moldova, Rusija

Greičiausi pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai apdrausta \$100

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Siuntinių paėmimas iš namų
630-774-2136

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Florist Queen
1620 Pebblewood Lane Naperville, IL 60563
Tel: 630-450-2014

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
350 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal Inc.
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network
6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Graniter
704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Atlantic Express Chicago
2715 W. 71 St. Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-2655

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užieiga
6312 S. Harlem Ave. Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyva
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W. Chicago Ave. Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

tiškos „šoko terapijos“ skirtumas buvo tas, kad Estija masinę privatizaciją pradėjo jau įsivedusi nacionalinę valiutą – santykinio makroekonominio stabilumo sąlygomis. Skirtingai nei Lietuvoje, stambios įmonės buvo „pardavinėjamos“ ne už investicinius čekius, bet už tikrus pinigus, pirmenybę teikiant užsienio investuotojams. Tai leido išvengti tokio beprasmiško turto naikinimo, koku virto lietuviškoji privatizacija.

„Nors Estija, palyginti su Lietuva, turėjo visokių išankstinių geografinių, kultūrinių ir ekonominių pranašumų, paversti juos ankstesniu ūkio atsigavimu ir spartesne raida galiausiai padėjo šią šalį anksčiau už jos Baltijos kaimynes pasiekusius užsienio investicijos. 1993–1995 m. Estija jų pritraukė 366 mln. JAV dolerių, Latvija – 143, o Lietuva – tik 42 mln. Estijoje buvo investuojama daugiau, nes ji atrodė geriau ir patraukliau už kitas Baltijos šalis, o ji tokia kuo toliau, tuo labiau at-

rodė todėl, kad į ją buvo daugiau investuojama“, – estų sėkmės dėmenis vardija Z. Norkus.

Estų sociologė prof. dr. Marju Lauristin „Veidui“ yra taip aiškinusi estų pažangos priežastis: trys baltijiečių valstybės pasirinko skirtingas taktikas – Estija veikė labai greitai, o latviai ir lietuviai pasirinko lėtesnį kelią. Deja, pastaroji taktika neamortizavo skurdo, didino valdžios ir piliečių atskirtį. Lietuva ir Latvija lyg ir nenorėjo drastiškų permainų, tačiau tai virto nesibaigiančiomis sveikatos apsaugos, švietimo ar kitomis reformomis.

Tegalima apgailestauti, kad pagal daugelį parametrų pirmavusi Lietuva vėliausiai įgijo teisę įsivesti eurą, vėliausiai gavo kvietimą į turtingų valstybių klubą – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją, atsilikame pagal ilgaamžiškumo, kitus demografinius rodiklius.

Bus daugiau

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

JAV patvirtino įsipareigojimą Baltijos šalims

Miunchenas (Prezidentūros info) – Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė Miunchene susitiko su Jungtinių Amerikos Valstijų viceprezidentu Mike Pence. Susitikime, kuriame taip pat dalyvavo Latvijos ir Estijos vadovai, pabrėžta tvirta transatlantinio ryšio svarba saugumo ir taikos užtikrinimui.

Lietuvos vadovė padėkojo vice-prezidentui už jo šalies sprendimą Lenkijoje ir Baltijos šalyse dislokuoti JAV karių bei karinę techniką, tarp jų ir tankus „Abrams“.

D. Grybauskaitės teigimu, geopolitinė įtampa neslūgsta. Atsinaujinusi Rusijos agresija Ukrainoje, intensyvi Kaliningrado militarizacija, vasarą planuojamos itin plataus masto karinės pratybos „Zapad 2017“ labai aiškiai demonstruoja, jog taika ir pagarba tarp tautinei teisei nėra šios valstybės interesus.

Pasak Lietuvos vadovės, išaugusi karinių incidentų bei provokacijų rizika verčia labai rimtai galvoti apie papildomas gynybos ir atgrasymo priemones. Visų pirma tobulinti ir greitinti NATO sprendimų priėmimo procesą, turėti pagal realias grėsmes nuolatos

Prezidentė D. Grybauskaitė susitiko su JAV viceprezidentu M. Pence. Lrp.lt nuotr.

atnaujinamus gynybos planus Baltijos valstybėms, įgyvendinti Aljanso priemonės, kurios užkirstų kelią galimai Baltijos šalių karinei izoliacijai, sukurti regioninę oro gynybą.

Prezidentė pabrėžė, jog atgrasymas visados yra pigesnis, nei karas. Todėl kiekvienas sąjungininkų karys ant mūsų žemės yra labai reikšmingas. Taip siunčiama aiški žinia, kad NATO yra stiprus, vieningas ir prireikus gins kiekvieną savo narę.

Tai pirmasis Lietuvos vadovės susitikimas su vienu aukščiausiu JAV naujosios administracijos atstovu.

Užsienio reikalų ministras lankosi JAV

Vilnius (URM info) – Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius vasario 20–24 dienomis su oficialiu darbo vizitu lankosi Jungtinėje Amerikos Valstijose. Tai pirmas L. Linkevičiaus vizitas į JAV pradėjus darbą naujojo JAV prezidento Donald Trump administracijai.

Vizitą JAV ministras pradėjo New Yorke, kur vasario 21 d. dalyvavo atviruose Jungtinių Tautų (JT) Saugumo Tarybos debatuose „Tarpautinės taikos ir saugumo išlaikymas: konfliktai Europoje“. Šiuos debatus rengia vasario mėnesį JT Saugumo Tarybai pirmininkaujanti Ukraina, jiems pirmininkaus Ukrainos užsienio reikalų ministras Pavlo Klimkinas.

Vizito metu ministras susitiko su naujuoju JT Generaliniu sekretoriumi António Guterres, su kuriuo aptarė aktualiausias tarpautinės darbotvarkės klausimus bei JT kylančius iššūkius.

New Yorke numatyti L. Linkevičiaus susitikimai su JAV prezidento Donald Trump specialiuoju patarėju kibernetinio saugumo klausimais, JAV prezidento sudarytos darbo grupės pasiūlymams dėl kibernetinio saugumo ir gynybos parengti pirmininku, bu-

vusiu New Yorko meru Rudy Giuliani. Washington L. Linkevičius dalyvaus dvišaliuose susitikimuose su JAV valstybės ir gynybos departamentų vadovybe, JAV viceprezidento Michael Pence nacionalinio saugumo patarėjais.

Susitikimų metu bus aptartos aktualios transatlantinės darbotvarkės bei dvišalių Lietuvos ir JAV santykių temos: kova su regione ir pasaulyje kylančiomis grėsmėmis, Lietuvos įsipareigojimas stiprinti nacionalinius gynybos pajėgumus, dalyvavimas tarpautinėje koalicijoje prieš terorizmą ir „Islamo valstybę“, Šiaurės Atlanto aljanso ir transatlantinio bendradarbiavimo stiprinimas, energetinio saugumo aktualijos ir ekonominiai ryšiai.

Vizito JAV metu L. Linkevičius taip pat susitiks su JAV transliuotojų tarybos vadovybe, buvusiu vyriausiuoju Aljanso pajėgų Europoje vadu, atsargos generolu Philip Mark Breedlove ir buvusiu NATO generalinio sekretoriaus pavaduotoju Alexander Vershbow.

Ministro vizito metu Lietuvos ambasadoje Washington kartu su JAV Lietuvių Bendruomenės atstovais bus švenčiama Valstybės atkūrimo diena.

Lietuvoje vieši JAV senatorius R. Durbin

Vilnius (BNS) – Į Lietuvą atvyko lietuviškų šaknų turintis Jungtinių Valstijų senatorius demokratas Richard Durbin. Politiką iš Ilinojaus priėmė Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė.

R. Durbin yra vienas įtakingiausių lietuvių kilmės amerikiečių JAV politikoje. Jo motina Ona Kutkaitė kilusi iš Jurbarko, ji su tėvais

emigravo į JAV 1911 metais. Tėvas – airis.

R. Durbin yra griežtas Donald Trump kritikas. Senatorius kritikavo Prezidento draudimą atvykti žmonėms iš septynių musulmoniškų šalių ir ne kartą ragino iširti jo aplinkos ryšius su Rusija.

Senatorius Lietuvoje pastarąjį kartą lankėsi 2015 metų gegužę.

M. Pence drąsina Europą

Briuselis (BNS) – JAV viceprezidentas Mike Pence, baigdamas kelionę po Europą, susitiko su Europos Sąjungos (ES) ir NATO vadovais. Jis stengėsi padrašinti sąjungininkus, susirūpinusius, kad nuo jų gali nusigręžti Prezidentas Donald Trump.

Atvykęs į Briuselį M. Pence susitiko su ES išorės politikos vadove Federica Mogherini, Europos Vadovų Tarybos pirmininku Donald Tusk, Europos Komisijos pirmininku Jean-Claude Juncker ir NATO generaliniu sekretoriumi Jens Stoltenberg.

M. Pence į Briuselį atvyko po Miuncheno saugumo konferencijos, kurioje jis pareiškė Europos vadovams ir gynybos ekspertams: „Jungtinės Valstijos yra ir visada bus jūsų didžiausios sąjungininkės“.

D. Trump kritika, kad NATO yra atgyvenusi, jo atsiliepiamai apie Didžiosios Britanijos sprendimą pasitraukti iš ES ir akivaizdus palankumas Rusijos prezidentui Vladimirui Puti-

nui kelia didelį susirūpinimą JAV sąjungininkams.

Jie tebesiekia tvirtesnių Washingtono garantijų, nors tiek M. Pence, tiek JAV gynybos sekretorius James Mattis, tiek valstybės sekretorius Rex Tillerson per savo vizitus Europoje skelbė, jog Amerika tęs septynis dešimtmečius vykdytą transatlantinę politiką.

M. Pence sakė, kad Washingtonas spaus Rusiją laikytis Minsko taikos sutarimų, turinčių padėti užbaigti konfliktą Ukrainoje. R. Tillerson pareiškė, kad JAV bendradarbiautų su Maskva tik tais atvejais, kai tai atitiktų Amerikos žmonių interesus.

Tačiau Prancūzijos užsienio reikalų ministras Jean-Marc Ayrault sakė buvęs sukrėstas, kad M. Pence visiškai neužsiminė apie ES. Šis faktas sukėlė abejonių, juolab žinant, kad D. Trump reišė palaikymą „Brexit“ ir atrodė turįs vilčių, kad kitos Bendrijos šalys paseks britų pavyzdžiu.

Pripažins Donecko ir Luhansko „respublikų“ dokumentus

Maskva (ELTA) – Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas pasirašė įsaką, kuriuo remiantis Rusija nuo šiol pripažins vadinamųjų Donecko ir Luhansko „liaudies respublikų“ gyventojų asmens dokumentus.

Pagal naująjį įsaką, Ukrainos piliečiams ar asmenims be pilietybės suteikti vadinamųjų Donecko (DNR) ir Luhansko (LNR) respublikų asmens dokumentai igis Rusijoje oficialiai pripažįstama teisinį statusą. Į sąrašą patenka tokie dokumentai kaip asmens tapatybė, išsilavinimą, santuokos ir skyrybų faktus liudijantys dokumentai, gimimo ir mirties liudijimai, taip pat transporto priemonių registracijų pažymėjimai.

Kijevas prekiauja su okupuotomis teritorijomis

Kijevas (BNS) – Daugiau kaip tūkstantis ukrainiečių ultranacionalistų išėjo į Kijevo gatves, reikšdami palaikymą geležinkelių eismo tarp vyriausybės kontroliuojamos teritorijos ir separatistinio rytų regiono blokadai, nors vyriausybė perspėjo, kad prarasta galimybė išvežti akmens anglių gali lemti energetikos sutrikimus visoje šalyje ir darbo vietų netektį.

Ukraina paskelbė nepaprastą padėtį energetikos sektoriuje dėl geležinkelių blokados, pradėtos sausio pabaigoje, nacionalistams protestuojant prieš Kijevo prekybą su Rusijos palaikomais separatistais šalies rytuose.

„Perspėjame valdžią, prekiaujančią anglimis su okupuotomis teritorijomis ir darančia pinigus iš kraujo“, – demonstrantams sakė Ukrainos nacionalistų organizacijos savanorių ba-

P. Porošenka tvirtina, kad negali neprekiuoti akmens anglimi iš okupuotų savo žemių. 15 min.lt nuotr.

taliono vadas Mykola Kochanivskis.

Prezidentas Petro Porošenka pareiškė, kad netekus galimybės išvežti anglių iš vadinamojo Donbaso regiono Kijevas ir kiti miestai liks be šildymo. Be to, šalis gali prarasti 300 tūkst. darbo vietų, nes gamykloms nebus tiekiamas elektra, ir jos turės būti sustabdytos.

Rusijos raketos įveiktų JAV gynybos sistemą?

Maskva (BNS) – Rusijos kuriamos naujos tarpžemyninės balistinės raketos įveiktų JAV priešraketinės gynybos sistemą, pareiškė vicepremjeras Dmitrijus Rogozinas.

Pasak jo, Rusijos branduoliniame arsenale yra įvairių raketų, taip pat ir „senų sovietinių klasikinių raketų ‘Voevoda’, tačiau kuriamos jas pakeičiančios naujos raketos ‘Sarmat’“.

„Ši naują ginklą mūsų armija gaus

greitai. Tai – ginklas, galintis įveikti ir šios dienos, ir rytojaus, ir dienos po rytojaus priešraketinės gynybos sistemą“, – sakė D. Rogozinas.

„Sarmat“ raketos prototipas buvo sukurtas 2015 metų rudenį. Rusijos strateginių raketinių pajėgų vadas Sergejus Karakajevs yra pareiškęs, kad naujų tarpžemyninių balistinių raketų šalies ginkluotosios pajėgos sulauks 2019–2020 metais.

Kasdien 7 val. v. 18 min.

Likus metams iki Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo Vilniuje 100-ųjų metinių, nuo šių metų vasario 16 d. iki kitų metų vasario 16 d., kasdien, 7 val. v. 18 min. iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų vilniečiams ir miesto svečiams trimitininkas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos dėstytojas, Laurynas Lapė ir jo studentai atliks kompoziciją „Lietuva brangi“. Tokiu muzikiniu būdu vilniečiai ruošis Lietuvos valstybingumo atkūrimo šimtmečiui ir miesto svečiams primins apie šią svarbią artėjančią sukaktį.

Iš Valdovų rūmų lango kasdien skambės „Lietuva brangi“. Eltos nuotr.

ELTA

Pranešame draugams ir pažįstamiems, kad mūsų mylimas vyras, tėvas ir senelis

A † A Inž. VYTAUTAS H. JUCHNEVIČIUS

mirė 2016 m. gruodžio 14 d.

Gimė 1925 m. gegužės 5 d.

Gyveno Arlington Heights, IL.

Studijavo University of Michigan. Ilgus metus dirbo Northrop Grumman Corp., Rolling Meadows, IL.

Nuliūdę liko: žmona Regina Federavičiūtė, sūnus Rimas Juchnevičius, duktė Vita Schweighart su vyru Gerald ir anūkai Evan ir Neal.

Laidotuvės buvo privačios.

Nuliūdusi šeima

Tapkite **DRAUGO** skaitytojais

NAUJIEMS PRENUMERATORIAMS

metams – 120 dol.

pusmečiui – 65 dol.

internetinė (pdf) metams – 115 dol.

3 mėn. – 30 dol.

Siunčiu _____ dol.

Vardas, pavardė _____

Adresas: _____

Miestas _____ valstija _____ zip _____

Čekį siųskite:

DRAUGAS,
4545 W. 63rd. St.,
Chicago, IL 60629

PALAIMINTOJO
J. MATULAIČIO
MISIJA

10-ieji jubiliejiniai
metai

SRIUBOS PIETŪS

Surinktas pelnas bus skiriamas
Carito maitinimo tarnystės programai,
remiančiai sriubos valgyklas Lietuvoje.

Kovo 19 d. 12:30 v. p. p.
Pasaulio lietuvių centro
Pokylių salėje
14911 127th St
Lemont, IL 60439

Dėkojame visiems, kurie atsiliepiate į Viešpaties raginimą sušelpsti alkstančiuosius.

Prašome užsiregistruoti iš anksto Matulaičio misijos raštinėje tel: (630) 257-5613.
matulaitismission@gmail.com
Siūloma auka - \$20 (asmeniui), \$50 (šeimai)

Labdaros koncertas
Lietuvos kaimo vaikams remti

Fortepijonu skambina profesorius **Vytautas Landsbergis**
Gitara groja ir dainuoja jo sūnus **Vytautas**
ir žmona **Ramunė Landsbergiai**

2017m. vasario 26d. I val. po Šv. Mišių
Lietuvių dailės muziejaus salėje 14911 127th st. Lemont, IL 60439

Bilietus galite įsigyti galerijoje "Siela", kavinėse "Smilga" ir "Old Vilnius" arba rezervuoti tel. 630 291 0097
Bilieto kaina/auka \$50

GALERIJA
Siela

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Vasario 25 d., šeštadienį, 12 val. r.** Bend Park (North Lodge, 170 West Jefferson Rd., Pittsford, NY 14534) vyks Užgavėnių šventė. Žaidimai vaikams, muzika, šokiai, skanus maistas. Už praėjimą prašome atsinešti patiekalą (blynai su obuoliais, duona su česnakais, sūris, kumpis, žagarėliai, vaisiai ir t. t.) Daugiau informacijos paskambinus tel. 585-489-5668 (Skirmantė Juodeikytė-Philippone).

■ **Vasario 25 d., šeštadienį, 5:30 val. p.** p. New Yorko Lietuvių Bendruomenės valdyba drauge su LR generaliniu konsulatu New Yorke kviečia jus į Lietuvos Nepriklausomybės šventę Apreiškimo bažnyčioje (259 North 5th St., Brooklyn, NY 11211). Sveikinamąjį žodį tars Lietuvos generalinis konsulas New Yorko Julius Pranevičius, muzikinę programą atliks Dariaus Polikaičio vadovaujamas lietuvių meno ansamblis iš Čikagos „Dainava“. Vėliau šventė tęsis Mount Carmel bažnyčios salėje (North 8th St. ir Havemeyer St. Corner, Brooklyn, NY 11211), kur jus linksmins DJ/VJ Rimas Samis. Bus vaišės. Daugiau informacijos el. paštu: zybuokle@gmail.com arba paskambinus tel. 347-415-6379.

■ **Vasario 26 d., sekmadienį, 1 val. p. p.** kviečiame atvykti į šv. Mišias Tėvų Jėzuitų koplyčioje Jaunimo centre (5620 S. Claremont Ave., Chicago IL), kurias atnašaus kun. Jaunius Kelpšas. Palaikykime šią gražią, neseniai atgimusią tradiciją – kartą per mėnesį susirinkti pasimelsti jaukioje lietuviškoje šventovėje. Po Mišių – vaišės Centro kavinėje. Laukiame visų.

■ **Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijoje** svečiuojasi Nidos klebonas kun. Rimvydas Adomavičius. Šį sekmadienį, vasario 26 d., kviečiame dalyvauti šv. Mišiose, kurias atnašaus svečias, o po Mišių parapijos salėje pasiklausyti kun. Rimvydo atliekamų dainų ir padainuoti kartu su juo. Bus pietūs. Maloniai laukiame visų!

■ **Vasario 26 d., sekmadienį, 10 val. r. Švč.** Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL 60632) – aštuntojo eilinio metų sekmadienio šv. Mišios, per kurias švęsime Vasario 16-tosios ir Kovo 11-tosios Nepriklausomybės šventes. Po šv. Mišių parapijos salėje Brighton Parko Lietuvių Bendruomenės valdyba rengia minėjimą. Jo prelegentė – buvusi Čikagos liuanistinės mokyklos direktorė Laima Apanavičienė, meninę programą atliks Čikagos skautų vietininkijos vaikų choras (vadovė Lilija Gelažis) bei poetės Vilija Vakarytė ir Nijolė Subatienė. Po programos – cepelinų pietūs. Maloniai kviečiame visus dalyvauti.

■ **Čikagos liuanistinės mokyklos 25 metų** jubiliejinis pokylis vyks kovo 4 d., šeštadienį, Jaunimo centro didžiojoje salėje. Renginys prasidės 5 val. p. p. šv. Mišiomis tėvų jėzuitų koplyčioje. Bus programa, vakarienė ir šokiai. Kviečiame visus buvusius ir dabartinius mokinius, mokytojus, tėvų komiteto narius bei visuomenę gausiai dalyvauti. Vietas užsakyti ir daugiau informacijos tel. 630-242-0493.

■ **JAV LB Lemonto apylinkės Socialinių reikalų** skyrius kovo 11 d., šeštadienį, rengia išvyką autobusu iš PLC į klasikinio kiniečių šokio ir muzikos ansamblio „SHEN YUN“ pasirodymą „Rosemont“ teatre, Rosemont, IL. Norintieji pamatyti šią pasaulinio garso trupę prašomi skubiai užsakyti vietas. Daugiau informacijos sužinosite paskambinę Baniutei Kronienei tel. 630-968-0184.

■ **Kovo 26 d. 12:30 val. p. p. Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, didžiojoje salėje** Vydūno jaunimo fondas minės savo veiklos 65 metų jubiliejų. Maloniai kviečiame vardinių stipendijų steigėjus, fondo rėmėjus, talkininkus ir svečius dalyvauti šioje reikšmingoje šventėje. Vietas užsakyti skambinant fil. Aldonai Rauchienei tel. 708-598-7438.

JAV Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkė kviečia

į Draugystės vakaronę, kuri vyks vasario 24 d., penktadienį, Detroito Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros centre (25335 West Nine Mile Rd., Southfield, MI 48033).

6 val. v. – susipažinimo valandėlė (vynas, alus, pica)

7 val. v. – programą atliks svečias iš Lietuvos Vytautas V. Landsbergis

Įėjimas – auka. Labai prašome gausiai dalyvauti!

KOVO 3d.(penktadienį) 7val. v. įvyks

EKUMENINĖS
Taizé
PAMALDOS

Lietuvių ev. liut. TĖVIŠKĖS bažnyčioje
5129 Wolf Rd. Western Springs, IL-60558

<http://draugokalendarius.org>

KVIEČIAME

CHICAGO MOTHERS FOUNDATION
ORGANIZUOJAMĄ LABDAROS RENGINĮ
PAREMTI NEĮGALIUS LIETUVOS VAIKUS

Je crois aux Miracles

VASARIO 25 D., 6:30 PM
PASAULIO LIETUVIŲ CENTRE, GALERIJA "SIELA".
14911 127TH ST.
LEMONT, IL 60439

RENGINIO METU VYKS PARODA:
"KUO KVĖPUOJA NEĮGALUS
LIETUVOS VAIKAS"

VAKARO SVEČIAI:
PIANISTĖ ANI GOGOVA
VYTAUTAS.V. LANDSBERGIS
LIETUVOS VIRTUOZAS -
MAGAS ROKAS

RENGINIO METU VEIKS BARAS,
VYKS LOTERIJA, BEI TYLUSIS AUKCIONAS.
VISOS SURINKTOS AUKOS BUS SKIRTOS LIETUVOS SERGANTIEMS VAIKAMS.

DĖL BILJETŲ TEIRAUTIS:
EDITA ZASIMAUŠKAITE 630-207-9816 ARBA
MOTHERSUNIONFOUNDATION@GMAIL.COM

APRANGOS KODAS: VAKARINIS

X-ASIS JUBILIEJINIS

VASARIO 25 D., ŠEŠTADIENI!

8:00 VAL. RYTO:

Gedimino liuanistinėje mokykloje, 126 N. Lake St.(45 Rt.), Mundelein
REGISTRACIJA – GIM.LIUNIVIS@GMAIL.COM

1:30 VAL. POPIET:

Čikagos liuanistinėje mokykloje, 5620 S. Claremont Ave., Chicago
Maironio liuanistinėje mokykloje, 14911 127th St., Lemont
Rasos liuanistinėje mokykloje, 1313 N Mill St, Naperville
REGISTRACIJA – RASOSMOKYKLA@YAHOO.COM

DAUGIAU INFORMACIJOS: WWW.URM.LT/CIKAGA

Padovanokite savo vaikams, anūkams ir draugams

DRAUGAS NEWS ir LITHUANIAN HERITAGE
prenumeratą.

Du leidiniai — viena prenumerata!

Kaina JAV – tik 45 dol.

Tai puiki dovana norintiems anglų kalba skaityti apie lietuvių reikalus, politiką, kultūrą, istoriją, meną, sportą, kulinariją ir asmenybes.

www.draugas.org/news • www.draugas.org/lh • www.facebook.com/DraugasNews